

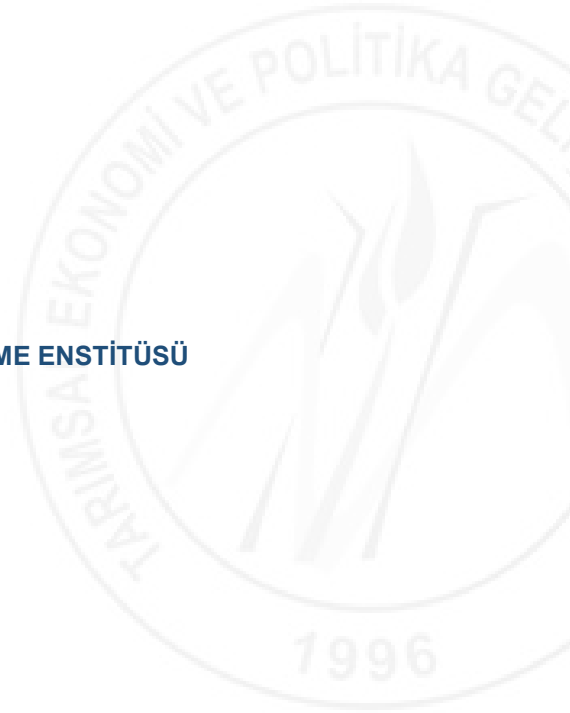
Ürün Raporu

SERT KABUKLU MEYVELER

2016

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

**TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE**

Ürün Raporu
SERT KABUKLU MEYVELER
2016

Hazırlayan

Türkay BARS

TEPGE YAYIN NO: 272

ISBN: 978-605-9175-50-0

© TEPGE

Her Hakkı Saklıdır.

2016

Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü

turkey.bars@tarim.gov.tr

(0312) 287 58 33

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazarlara aittir ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ya da TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

Tablo ve grafiklerdeki rakamların bir bölümü desimalli kullanıldığından ara ya da alt toplamları genel toplamları ile farklılık gösterebilir.

Yayın içerisindeki istatistik veriler hazırlandığı dönemde ilgili kaynaklardan elde edilen yayınlanmış son veriler olup sonraki dönemlerde, yapılan güncellemelerden dolayı farklılıklar olabilir.

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ.....	1
2. DÜNYADA ÜRETİM.....	2
2.1. Fındık.....	2
2.2. Antepfıstığı.....	4
2.3. Ceviz.....	6
2.4. Badem.....	8
3. TÜRKİYE' DE ÜRETİM.....	10
3.1. Fındık.....	10
3.2. Antepfıstığı.....	11
3.3. Ceviz.....	12
3.4. Badem.....	13
4. DÜNYADA DIŞ TİCARET.....	14
4.1. Fındık.....	14
4.2. Antepfıstığı.....	15
4.3. Ceviz.....	16
4.4. Badem.....	17
5. TÜRKİYE'DE TİCARET.....	18
5.1. Fındık.....	18
5.2. Antepfıstığı.....	19
5.3. Ceviz.....	20
5.4. Badem.....	20
6. DÜNYADA TÜKETİM.....	21
6.1. Fındık Tüketimi.....	21
6.2. Antepfıstığı Tüketimi.....	22
6.3. Ceviz Tüketimi.....	22
6.4. Badem Tüketimi.....	23
7. FİYATLAR.....	23
7. 1. Dünyada Fiyatlar.....	23
7.1.1. Fındık.....	23
7.1.2. Antepfıstığı.....	24
7.1.3. Ceviz.....	24
7.1.4. Badem.....	25
7.2. Türkiye'de Fiyatlar.....	25
7.2.1. Fındık.....	25
7.2.2. Antepfıstığı.....	26
7.2.3. Ceviz.....	27
7.1.4. Badem.....	27

TABLolar

Tablo 1. Dünya Fındık Üretim Alanı.....	2
Tablo 2. Dünya Fındık Verimi (kg/da).....	3
Tablo 3. Dünya Fındık Üretimi (1000 ton)	3
Tablo 4. Dünyada Antepfıstığı Üretim Alanı (1000 ha).....	4
Tablo 5. Dünyada Antepfıstığı Verimi (kg/da).....	5
Tablo 6. Dünya Antepfıstığı Üretimi (1000 ton).....	5
Tablo 7. Dünyada Ceviz Üretim Alanı (1000 ha).....	6
Tablo 8. Dünyada Ceviz Verimi (kg/da).....	7
Tablo 9. Dünyada Ceviz Üretimi (1000 ton).....	7
Tablo 10. Dünyada Badem Üretim Alanı (1000 ha).....	8
Tablo 11. Dünyada Badem Verimi (kg/da).....	9
Tablo 12. Dünyada Badem Üretimi (1000 ton).....	9
Tablo 13. Türkiye’de Fındık Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	10
Tablo 14. İller Bazında Fındık Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	11
Tablo 15. Türkiye’de Antepfıstığı Üretim Alanı ve Üretim Miktarı	11
Tablo 16. İller Bazında Antepfıstığı Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	12
Tablo 17. Türkiye’de Ceviz Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	12
Tablo 18. İller Bazında Ceviz Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	13
Tablo 19. Türkiye’de Badem Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	13
Tablo 20. İller Bazında Badem Üretim Alanı ve Üretim Miktarı.....	14
Tablo 21. Dünya Fındık İthalatı (1000 ton).....	14
Tablo 22. Dünya Fındık İhracatı (1000 ton).....	15
Tablo 23. Dünyada Antepfıstığı İthalatı (1000 ton)	15
Tablo 24. Dünyada Antepfıstığı İhracatı (1000 ton).....	16
Tablo 25. Dünyada Ceviz İthalatı (1000 ton).....	16
Tablo 26. Dünyada Ceviz İhracatı (1000 ton).....	17
Tablo 27. Dünyada Badem İthalatı (1000 ton).....	17
Tablo 28. Dünyada Badem İhracatı (1000 ton).....	18
Tablo 29. Fındık İhracatı ve İthalatı (ton).....	18
Tablo 30. Ülkelere Göre Fındık İhracatı (ton).....	19
Tablo 31. Antepfıstığı İhracatı ve İthalatı (ton).....	19
Tablo 32. Ülkelere Göre Antepfıstığı İhracatı (ton).....	19
Tablo 33. Ceviz İhracatı ve İthalatı (ton).....	20
Tablo 34. Ülkelere Göre Ceviz İhracatı (ton).....	20
Tablo 35. Badem İhracatı ve İthalatı (ton).....	21
Tablo 36. Ülkelere Göre Badem İhracatı (ton).....	21

ŞEKİLLER

Şekil 1. Dünya Fındık Üretim Alanı.....	2
Şekil 2. Dünya Fındık Üretim Miktarı.....	4
Şekil 3. Dünya Antepfıstığı Üretim Alanı	4
Şekil 4. Dünya Antepfıstığı Üretim Miktarı.....	6
Şekil 5. Dünya Ceviz Üretim Alanı.....	6
Şekil 6. Dünya Ceviz Üretim Miktarı.....	8
Şekil 7. Dünya Badem Üretim Alanı.....	8
Şekil 8. Dünya Badem Üretim Miktarı.....	10
Şekil 9. Dünya Fındık Tüketimi.....	22
Şekil 10. Dünya Antepfıstığı Tüketimi.....	22
Şekil 11. Dünya Ceviz Tüketimi.....	23
Şekil 12. Dünya Badem Tüketimi.....	23
Şekil 13. Dünya Fındık Üretici Fiyatları.....	24
Şekil 14. Dünya Antepfıstığı Üretici Fiyatları.....	24
Şekil 15. Dünya Ceviz Üretici Fiyatları	25
Şekil 16. Dünya Badem Üretici Fiyatları.....	25
Şekil 17. Türkiye’de Fındık Fiyatları.....	26
Şekil 18. Türkiye’de Antepfıstığı Fiyatları.....	26
Şekil 19. Türkiye’de Ceviz İçi Tüketici ve Ceviz Üretici Fiyatları.....	27
Şekil 20. Türkiye’de Badem İçi Tüketici ve Badem Üretici Fiyatları.....	27

1.GİRİŞ

Dünyada en çok yetiştirilen sert kabuklu meyve türleri ceviz, badem, fındık olup kestane ve Antepfıstığı diğer sert kabuklu meyvelerdir. Fındık, ceviz ve bademden sonra dünyada en yaygın yetiştiriciliği yapılan sert kabuklu meyvedir. Türkiye’de ise üretimi yapılan en önemli sert kabuklu meyveler fındık, ceviz, Antepfıstığı ve badem şeklindedir. Fındığın kültür çeşitleri; başta Türkiye, AB, Azerbaycan ve ABD olmak üzere birçok ülkede yetiştirilmektedir. Antepfıstığı çeşitleri; başta ABD, İran, Türkiye, Suriye ve AB olmak üzere birçok ülkede üretilmektedir. Ceviz çeşitlerinin başta Çin, ABD, AB, Ukrayna ve Şili olmak üzere birçok ülkede yetiştiriciliği yapılmaktadır. Badem çeşitlerinin ise başta ABD, AB, Avustralya, Türkiye ve Çin olmak üzere yine birçok ülkede üretimi sağlanmaktadır.

Fındık, huşgiller (Betulaceae) familyasından Corylus cinsini oluşturan çalı ve ağaç türlerinin adıdır (Anonim, 2015a).

Antepfıstığı (Pistacia vera), sakız ağacigiller (Anacardiaceae) familyasından yenebilen kabuklu bir meyve ve bu meyvenin ağacıdır. Bazı yörelerde Şam fıstığı olarak da bilinir. Antepfıstığı denilmesinin sebebi ilk Antepfıstığı işletmelerinin Gaziantep'te kurulması ve Türkiye'ye buradan dağıtılmasıdır. Antepfıstığı ağacından yetişir, yağlı, ince kabukludur. Tatlıcılıkta, ayrıca eczacılıkta öksürük şurubu yapımında kullanılır (Anonim, 2015a).

Ceviz, cevizgiller (Juglandaceae) familyasından Juglans cinsinden tek tüysü yaprakları karşılıklı dizilmiş ve aromatik kokulu ağaç türlerinin ortak adıdır (Anonim, 2015a).

Badem (Prunus dulcis), gülgiller (Rosaceae) familyasının Prunoideae alt familyasından meyvesi yenebilen küçük bir ağaç türüdür. Badem bu ağacın meyvesidir. Şeftali ile birlikte Prunus'un alt cinsi Amygdalusun içinde yer alır (Anonim, 2015a).

Sert kabuklu meyvelerin yüksek oranda yağ içermesi ve içeriğindeki yağların tekli ve doymamış formda olmasının insan sağlığına çok önemli etkileri vardır. Kötü kolesterol olarak bilinen düşük yoğunluklu lipoprotein (LDL) miktarını düşürmesi nedeniyle kalp-damar hastalıklarına çok faydalı tesiri vardır. Ayrıca içeriğindeki antioksidan ve fitokimyasal maddelerin, kanser gibi önemli kronik hastalıkları önleme ve tedavisinde büyük önemi vardır (Özer ve Güven, 2008).

Sert kabuklu meyvelerin geniş ve karmaşık ürün çeşitliliği içermesi sebebiyle gıda alanında önemli bir yeri vardır. Ancak sert kabuklu meyvelerin aflatoksinle kontaminasyonu olasılığı önemli bir tartışma konusudur. Bu bağlamda sert kabuklu meyvelerin saklama, taşıma ve işlemden geçirme esnasında doğru atmosferik koşulların sağlanması ve korunması oldukça önem arz etmektedir (Anonim, 2015b).

Dünya fındık üretiminde lider konumda yer alan Türkiye, toplam üretimin %78’ ini karşılamaktadır. Türkiye’yi sırasıyla; AB, Azerbaycan ve ABD takip etmektedir. Dünya Antepfıstığı üretiminde ABD ve İran’dan sonra Türkiye gelmektedir. Türkiye üretimin yaklaşık %20’sini gerçekleştirmektedir. Dünya ceviz üretiminde ilk sırada Çin yer almakta ve üretimin %51’ini karşılamaktadır. Çin’i sırasıyla; ABD, AB ve Ukrayna takip etmektedir. Dünya badem üretiminde ise ilk sırasında yer alan ABD, toplam badem üretiminin %83’ünü gerçekleştirmektedir. ABD’yi sırasıyla; AB, Avustralya ve Türkiye izlemektedir.

2. DÜNYADA ÜRETİM

2.1. Fındık

Fındık, bademden sonra dünyada yetiştiriciliği en yaygın yapılan sert kabuklu meyvedir. Fındığın kültür çeşitleri Türkiye, İtalya, İspanya, ABD, Çin, İran, Yunanistan, Fransa, Azerbaycan, Rusya, Kırgızistan, Portekiz, Beyaz Rusya, Moldova, Tacikistan, Gürcistan, Ukrayna, Tunus, Macaristan, Kıbrıs ve Kamerun'da yetiştirilmektedir. Bununla birlikte, FAO istatistiklerinde üretici olarak henüz yer verilmeyen Arjantin, Avusturya, Avustralya, Estonya, İran, Yeni Zelanda, Romanya, Slovenya, Suriye, Ukrayna, İngiltere ve Yugoslavya gibi ülkelerde de az da olsa fındık üretilmekte ve üretimin arttırılmasına yönelik önemli çalışmalar yapılmaktadır (TMO, 2014).

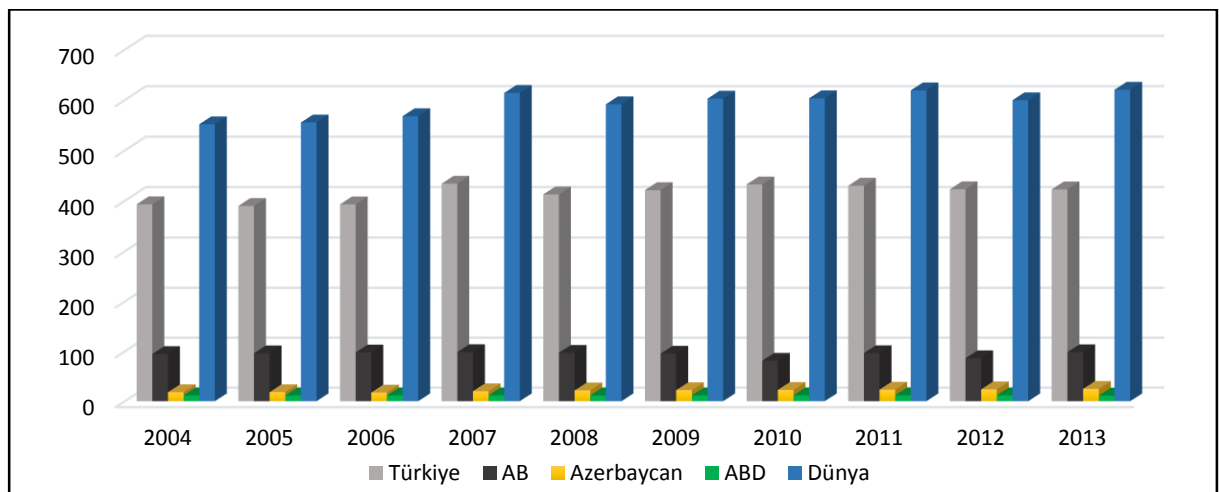
Dünya fındık üretim alanı 2013 yılı itibariyle 620 bin ha'dır. Dünya fındık üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanlarına bakıldığında; Türkiye 422 bin ha ile ilk sırada yer alırken, AB 98 bin ha ile ikinci, Azerbaycan 25 bin ha ile üçüncü ve ABD ise 11 bin ha ile dördüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin sahip olduğu üretim alanı ile en yakın takipçi ülkelerin üretim alanları kıyaslandığında oldukça yüksek üretim alanı farklılığı söz konusu iken, üretim miktarları gözönünde bulundurulduğunda aynı paralellikte bir üretim farklılığı görülmektedir. Bunun en önemli sebebi verimdeki farklılıktır. ABD, dünya fındık üretiminin üçüncü sırasında yer alan Azerbaycan'ın fındık üretim alanının yarısı kadar fındık üretim alanına sahip olmasına rağmen Azerbaycan'la arasında büyük bir üretim farkı görülmektedir (Tablo 1- Tablo 3).

Tablo 1. Dünya Fındık Üretim Alanı (1000 ha)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Türkiye	393,0	389,7	392,9	433,9	412,5	421,1	432,4	429,9	422,8	422,5
AB	94,6	96,0	97,6	98,4	97,0	95,4	81,1	96,3	86,1	98,3
Azerbaycan	18,0	18,2	17,4	20,0	21,6	22,2	22,7	23,2	23,8	24,8
ABD	11,5	11,5	11,5	11,6	11,5	11,6	11,7	11,9	11,7	11,1
Diğer	34,7	39,9	48,4	50,5	48,9	52,3	55,4	57,7	55,0	63,6
Dünya	551,8	555,3	567,8	614,4	591,5	602,6	603,3	619,0	599,4	620,3

Kaynak: FAO, 2015

Şekil 1. Dünya Fındık Üretim Alanı (ha)

Kaynak: Tablo 1

Dünya fındık veriminde 2013 yılında ABD 364 kg/da, AB 147 kg/da ve Türkiye ise 130 kg/da ile ilk üçte yer almaktadır. Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında da ABD 302 kg/da ile

ilk sırada, AB 148 kg/da ile ikinci ve Türkiye 129 kg/da ile üçüncü sıradadır. Türkiye'nin 2004/2013 dönemleri fındık verimleri dikkate alındığında, fındık veriminde %46 artış olmuştur. Dünya fındık üretiminde önde gelen diğer ülkelere göz atıldığında ise; AB'de fındık veriminde %24 düşüş görülürken, Azerbaycan'da %312 ve ABD'de ise %23 artış gerçekleşmiştir. Azerbaycan'daki verim artışı oldukça dikkat çekicidir. Azerbaycan önümüzdeki yıllarda fındık üretim alanını genişletmesiyle AB'yi yakalayacak konuma gelebilecektir (Tablo 2).

Tablo 2. Dünya Fındık Verimi (kg/da)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Türkiye	89,1	136,0	168,2	122,1	194,1	118,7	138,7	100,0	156,1	129,9
AB	193,2	126,7	183,4	159,1	153,6	139,7	152,0	166,9	135,3	146,9
Azerbaycan	30,5	153,5	141,7	137,3	128,6	137,1	129,8	141,6	124,6	125,7
ABD	296,0	218,6	324,8	290,0	252,6	367,1	216,4	292,6	268,2	364,2
Dünya	111,4	136,6	169,8	132,6	180,7	128,6	141,7	119,9	152,8	138,4

Kaynak: FAO, 2015

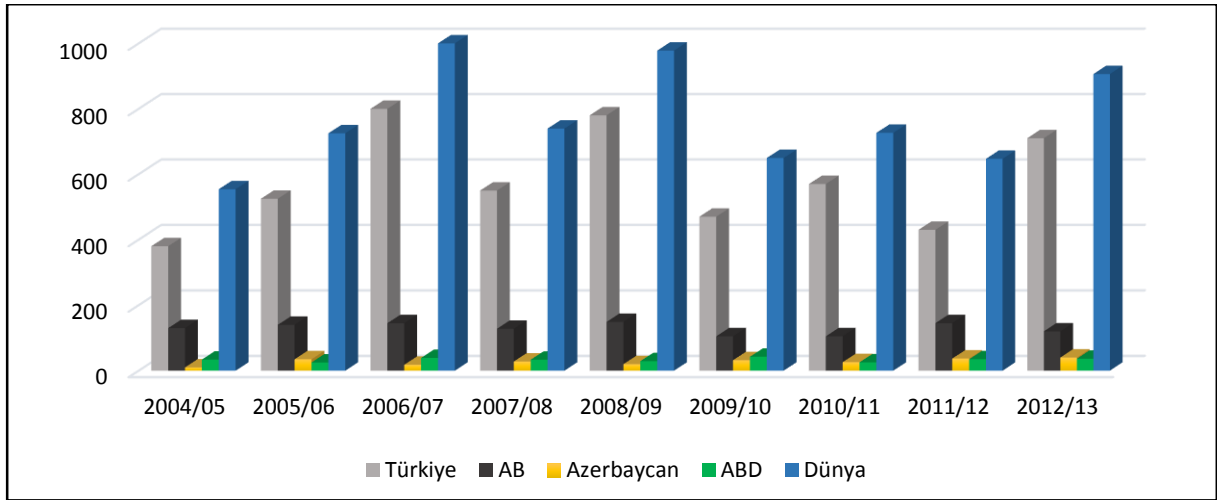
Türkiye'nin diğer üretici ülkelere göre birim alandan daha düşük verim elde etmesi uluslararası piyasalardaki rekabet gücünü azaltmaktadır. Bununla birlikte, Azerbaycan ve Gürcistan'daki üretim artışının önümüzdeki yıllarda Türkiye'nin fındık ihracatını olumsuz etkileyebileceği söylenebilir. Son yıllarda dış piyasalarda fındık fiyatlarının yüksek, üretim maliyetlerinin ise düşük olması nedeniyle fındık üretimi yaygınlaşmaktadır. Çikolata sanayinde faaliyet gösteren firmalar da ham madde giderlerini azaltmak amacıyla Azerbaycan ve Gürcistan'da fındık yetiştiriciliğini teşvik ederek Türkiye'nin pazardaki etkinliğini azaltmayı hedeflemektedirler (TMO, 2014).

Dünyada fındık üretimi 2012/2013 döneminde 906 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya fındık üretiminin ilk sırasında 710 bin ton ile Türkiye yer alırken, 120 bin ton ile AB ikinci ve 40 bin ton ile Azerbaycan üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye dünya fındık üretiminin %78'ini karşılamaktadır. Dünya fındık üretiminin %13'ünü AB karşılarken, %4'ünü ABD ve yine %4'lük kısmını da Azerbaycan gerçekleştirmektedir. Son beş yılın üretim ortalamalarına göz atıldığında ise; Türkiye'nin 592 bin ton, AB'nin 125 bin ton, ABD'nin 34 bin ton ve Azerbaycan'ın da 31 bin ton üretime sahip olduğu görülmektedir. Türkiye en yüksek fındık üretimine 2006/2007 döneminde 800 bin ton ile ulaşırken, AB 2008/2009 döneminde 149 bin ton, Azerbaycan 2012/2013 döneminde 40 bin ton ve ABD ise 2006/2007 döneminde 39 bin tona ulaşmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Dünya Fındık Üretimi (1000 ton)

Yıllar	Türkiye	AB	Azerbaycan	ABD	Dünya
2004/05	380,0	130,0	10,0	34,0	554,0
2005/06	525,0	140,0	35,0	25,0	725,0
2006/07	800,0	145,0	18,0	39,0	1002,0
2007/08	550,0	128,0	28,0	33,6	739,6
2008/09	780,0	149,0	20,0	29,0	978,0
2009/10	470,0	105,0	32,0	42,6	649,6
2010/11	570,0	105,0	26,0	25,4	726,4
2011/12	430,0	145,0	37,0	34,9	646,9
2012/13	710,0	120,0	40,0	36,3	906,3

Kaynak: USDA, 2015

Şekil 2. Dünya Fındık Üretimi (1000 ton)

Kaynak: Tablo 3

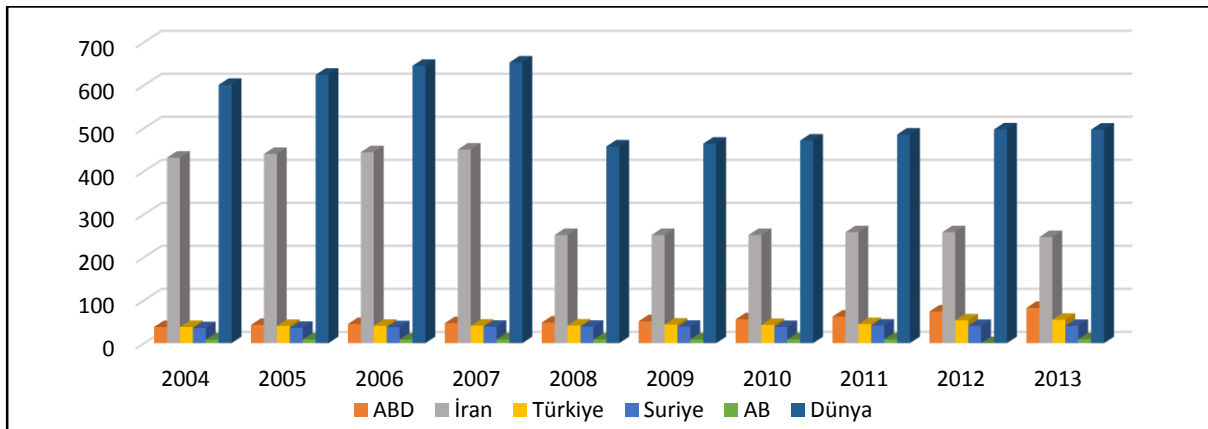
2.2. Antepfıstığı

Dünya Antepfıstığı üretim alanı 2013 yılında 496 bin ha'dır. Dünya Antepfıstığı üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanlarına bakıldığında; İran 247 bin ha ile ilk sırada yer alırken, ABD 82 bin ha ile ikinci, Türkiye ise 54 bin ha ile üçüncü sırada yer almaktadır. ABD dünya Antepfıstığı üretim alanının %18'ine sahipken, İran %50'sine ve Türkiye ise %11'ine sahiptir. İran dünya Antepfıstığı üretim alanının yarısına sahip olmasına rağmen üretimde ABD 'nin gerisinde kalmıştır. Bu durumun en önemli nedeni de ABD 'nin yüksek Antepfıstığı verimine sahip olmasıdır (Tablo 4).

Tablo 4. Dünyada Antepfıstığı Üretim Alanı (1000 ha)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ABD	37,6	42,5	44,5	46,5	47,8	51,0	55,4	61,9	73,5	82,0
İran	431,4	440,0	444,0	450,0	251,5	251,5	251,5	257,9	257,9	246,7
Türkiye	37,6	40,0	40,4	40,7	41,0	43,0	42,3	44,1	53,0	54,4
Suriye	34,8	35,5	37,0	38,0	38,1	38,0	37,6	40,8	40,1	40,1
AB	8,4	8,7	8,4	8,7	8,5	8,7	8,6	8,8	9,0	9,2
Diğer	50,8	57,3	70,6	68,8	70,5	71,7	75,7	71,7	72,5	64,1
Dünya	600,6	624,0	644,9	652,7	457,4	463,9	471,1	485,2	497	496,5

Kaynak: FAO, 2015

Şekil 3. Dünya Antepfıstığı Üretim Alanı (ha)

Kaynak: Tablo 4

Dünya Antepfıstığı veriminde 2013 yılında ABD 240 kg/da ile ilk sırada yer alırken, İran 194 kg/da ile ikinci ve Türkiye ise 163 kg/da ile üçüncü sırada yer almaktadır. Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında, ABD 330 kg/da ile yine ilk sırada yer alırken, Türkiye 238 kg/da ile ikinci ve İran ise 183 kg/da ile üçüncü sıradadır. 2004/2013 dönemi verimleri kıyaslandığında ise; ABD de %43'lük bir düşüş olduğu görülürken, İran da %352'lik ve Türkiye'de ise %104'lük bir artış söz konusudur. ABD'deki yüksek düşüş de özellikle 2013 yılında olmak üzere, son beş yıllık dönemin en düşük veriminin olmasının etkisi vardır (Tablo 5).

Tablo 5. Dünyada Antepfıstığı Verimi (kg/da)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ABD	418,2,	302,1	242,5	405,5	264,0	315,8	427,0	325,3	340,0	240,2
İran	42,9	52,2	56,3	70,1	177,6	177,6	177,6	183,0	183,0	194,0
Türkiye	79,8	150,0	272,4	180,5	293,3	189,9	302,5	254,0	282,6	162,7
Suriye	60,8	125,7	197,8	137,1	138,0	161,8	152,6	136,2	142,5	135,8
AB	122,6	132,6	110,5	126,0	118,9	152,4	140,2	144,0	142,8	154,5
Dünya	73,9	82,4	92,2	105,2	176,2	176,2	201,0	193,2	206,0	184,7

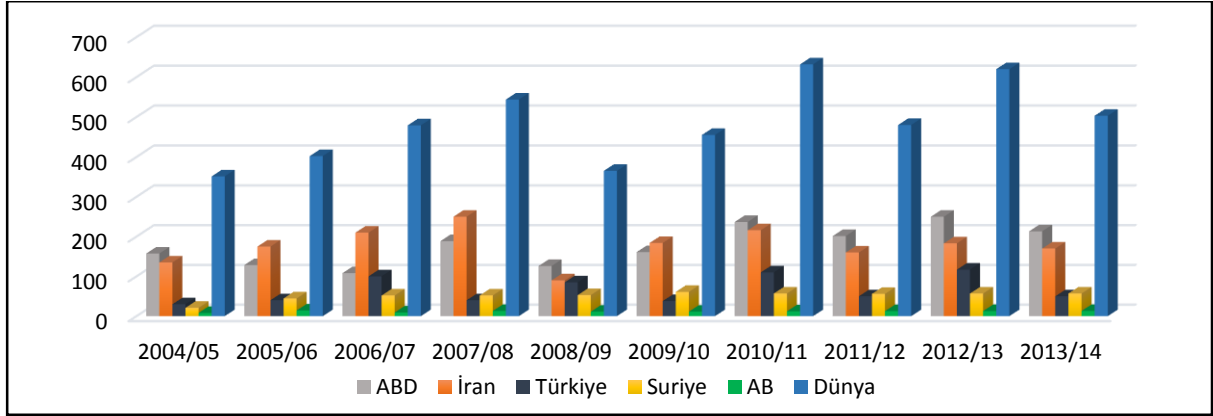
Kaynak: FAO, 2015

Dünyada Antepfıstığı üretimi 2014/2015 döneminde 608 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimde ilk sırada 233 bin ton ile ABD yer alırken, 220 bin ton ile İran ikinci ve 85 bin ton ile Türkiye üçüncü sırada yer almaktadır. ABD dünya Antepfıstığı üretiminin %38'ini karşılarken, İran %36'sını, Türkiye %14'ünü karşılamaktadır. Son beş yılın Antepfıstığı üretim ortalamalarına göz atıldığında; ABD'nin üretimi 227 bin ton, İran'ın üretimi 190 bin ton ve Türkiye'nin üretiminin de 82 bin ton olduğu görülmektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Dünya Antepfıstığı Üretimi (1000 ton)

Yıllar	ABD	İran	Türkiye	Suriye	AB	Dünya
2004/05	157,4	135,0	30,0	21,0	8,0	351,4
2005/06	128,4	175,0	40,0	44,6	14,3	402,3
2006/07	108,0	210,0	100,0	52,0	9,2	479,2
2007/08	188,7	250,0	40,0	52,0	13,0	543,7
2008/09	126,1	90,0	85,0	53,0	11,2	365,3
2009/10	161,0	184,0	38,0	61,0	11,2	455,2
2010/11	236,8	216,0	110,0	57,0	12,1	631,9
2011/12	201,4	160,0	50,0	56,0	12,7	480,1
2012/13	249,9	183,0	117,0	57,0	12,9	619,8
2013/14	213,2	170,0	50,0	57,0	13,0	503,2
2014/15	233,1	220,0	85,0	57,0	13,0	608,1

Kaynak: USDA, 2015

Şekil 4. Dünya Antepfıstığı Üretimi (1000 ton)

Kaynak: Tablo 6

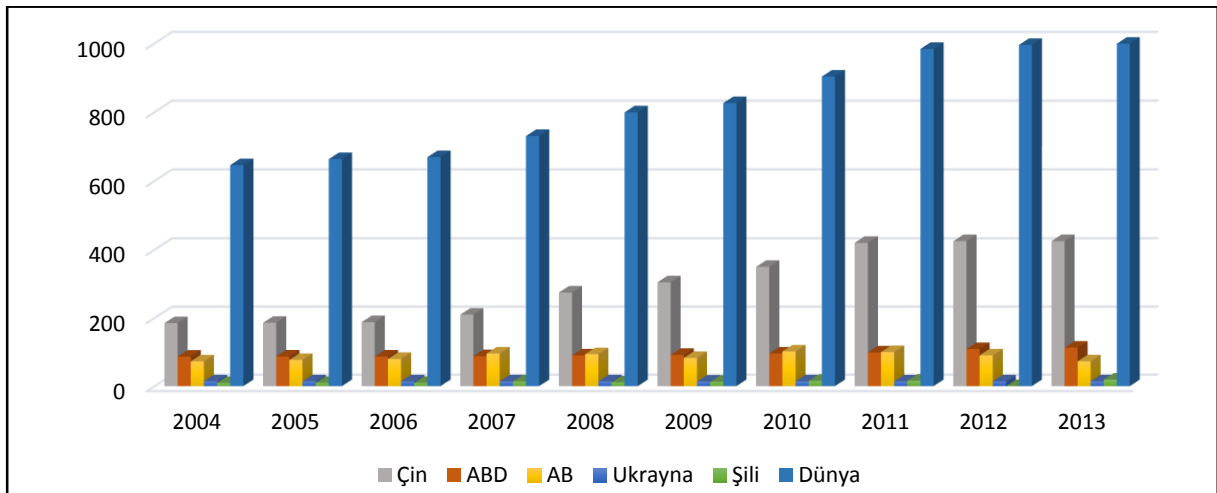
2.3. Ceviz

Dünyada 2013 yılı itibariyle ceviz üretimi yapılan toplam alan 999 bin ha'dır. Ceviz üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanları gözönünde bulundurulduğunda; Çin 425 bin ha ile ilk sırada yer alırken, ABD 113 bin ha ile ikinci, AB ise 73 bin ha ile üçüncü sırada yer almaktadır. Çin dünya ceviz üretim alanının %43'üne sahip iken, Çin'i %11 ile ABD ve %7 ile AB takip etmektedir (Tablo 7).

Tablo 7. Dünyada Ceviz Üretim Alanı (1000 ha)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Çin	185,0	186,0	188,0	210,0	275,0	305,0	350,0	420,0	425,0	425,0
ABD	86,6	87,0	87,0	88,2	90,2	91,9	95,9	99,1	109,0	113,1
AB	72,7	76,9	79,9	95,7	93,9	82,7	101,9	100,0	90,2	72,9
Ukrayna	14,3	14,2	14,0	14,0	14,1	13,4	14,0	13,9	14,1	14,1
Şili	9,2	9,6	9,7	14,0	11,1	12,6	15,4	16,2	18,3	19,0
Diğer	278,1	289,7	290,6	308,8	315,1	320,6	326,3	334,6	338,9	354,9
Dünya	645,9	663,4	669,2	730,7	799,4	826,2	903,5	983,8	995,5	999,0

Kaynak: FAO, 2015

Şekil 5. Dünya Ceviz Üretim Alanı (ha)

Kaynak: Tablo 7

Dünya ceviz veriminde 2013 yılında Ukrayna 821 kg/da ile, Çin 400 kg/da ve ABD'de 371 kg/da ile ilk üçte yer almaktadır. Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında, Ukrayna'nın yine 713 kg/da ile ilk sırada yer aldığı, ABD'nin 418 kg/da ile ikinci ve Çin'in de 376 kg/da ile

üçüncü sırada olduğu görülmektedir. Ukrayna'nın ceviz verimi oldukça dikkat çekicidir. Ukrayna ceviz üretim alanlarını genişletmesiyle beraber dünya ceviz üretiminde söz sahibi olabilecek potansiyele sahiptir (Tablo 8).

Tablo 8. Dünyada Ceviz Verimi (kg/da)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Çin	236,1	268,3	252,9	300,0	301,3	321,1	367,0	394,2	400,0	400,0
ABD	340,4	370,1	364,9	337,3	438,3	431,6	476,7	421,8	391,0	371,3
AB	206,4	246,2	250,6	182,7	200,8	219,5	170,7	182,7	196,9	235,5
Ukrayna	634,3	640,8	491,0	585,5	561,5	626,0	621,6	810,0	687,2	821,3
Şili	157,1	151,0	268,0	199,0	216,2	206,3	210,3	230,7	208,1	224,6
Dünya	242,0	268,9	263,9	280,0	303,3	320,6	325,8	336,2	344,1	346,1

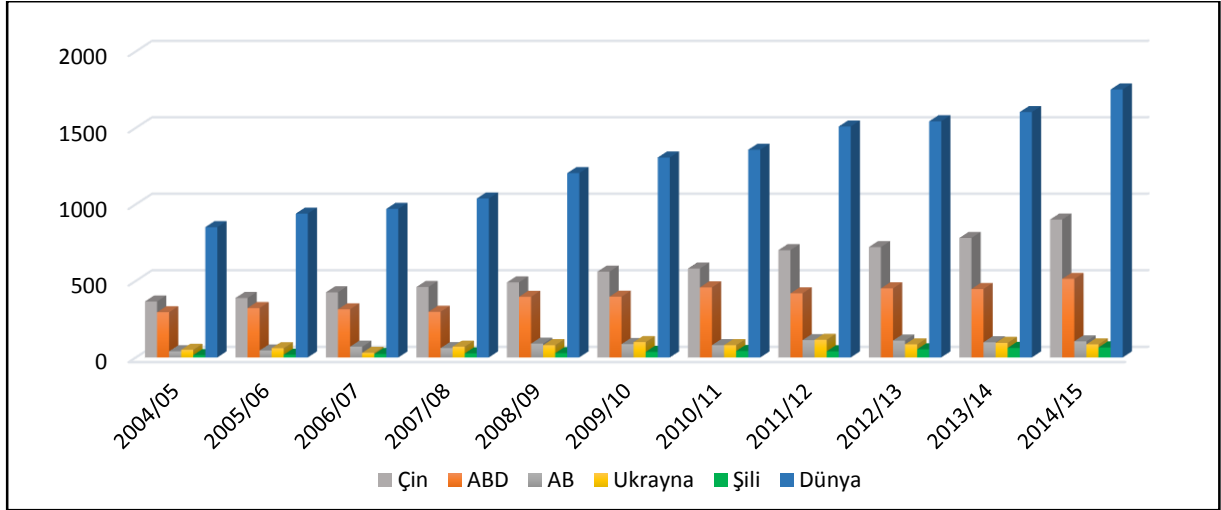
Kaynak: FAO, 2015

Dünyada ceviz üretimi 2014/2015 döneminde yaklaşık olarak 1,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya ceviz üretiminin ilk sırasında 900 bin ton ile Çin yer alırken, 512 bin ton ile ABD ikinci ve 105 bin ton ile AB üçüncü sırada yer almaktadır. Çin, dünya ceviz üretiminin %51'ine sahiptir. Çin'den sonra ABD dünya ceviz üretiminin %29'unu karşılarken, AB ise %6'sını karşılamaktadır. Son beş yılın ceviz üretim ortalamalarına göz atıldığında ise; Çin'in 736 bin, ABD'nin 457 bin ton ve AB'nin ise 101 bin ton üretimi olduğu görülmektedir. Çin ve ABD en yüksek üretime 2014/2015 döneminde ulaşmışlardır (Tablo 9).

Tablo 9. Dünyada Ceviz Üretimi (1000 ton)

Yıllar	Çin	ABD	AB	Ukrayna	Şili	Diğer	Dünya
2004/05	365,0	294,8	40,0	50,0	15,0	85,2	850,0
2005/06	388,0	322,1	45,0	60,0	17,7	105,9	938,7
2006/07	425,0	313,9	70,0	30,0	22,2	108,8	969,9
2007/08	460,0	297,6	60,6	70,0	26,0	123,25	1037,5
2008/09	490,0	395,5	90,0	80,0	28,0	120,3	1203,8
2009/10	560,0	396,4	87,0	100,0	36,0	126,3	1305,7
2010/11	580,0	457,2	80,0	80,0	42,0	117,4	1356,6
2011/12	700,0	418,2	112,7	115,0	40,0	122,5	1508,4
2012/13	720,0	450,9	110,0	85,0	53,0	123,7	1542,6
2013/14	780,0	446,3	98,8	95,0	62,0	121,0	1603,1
2014/15	900,0	512,6	105,0	85,0	65,0	83,0	1750,6

Kaynak: USDA, 2015

Şekil 6. Dünya Ceviz Üretimi (1000 ton)

Kaynak: Tablo 9

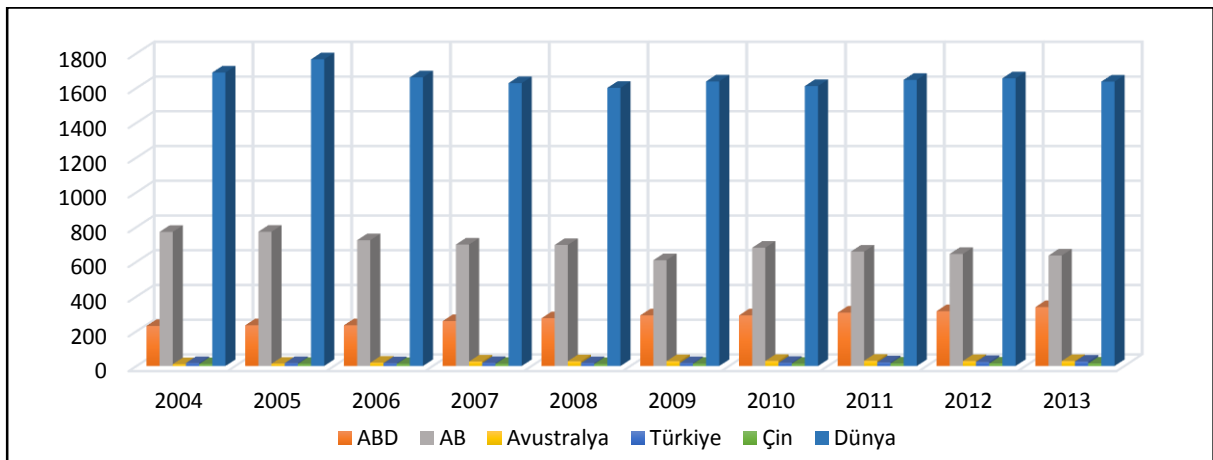
2.4. Badem

Dünya badem üretim alanı 2013 yılında 1,6 milyon ha'dır. Dünya badem üretiminde önde gelen ülkelerin üretim alanları gözönünde bulundurulduğunda; AB 636 bin ha ile ilk sırada yer alırken, ABD 339 bin ha ile ikinci, Avustralya ise 29 bin ha ile üçüncü sıradadır. ABD dünya badem üretiminin %21'ini karşılarken, AB %39'unu, Avustralya ve Türkiye ise %2'sini karşılamaktadır. AB dünya badem üretim alanının büyük bir kısmına sahip olmasına rağmen ABD'nin onda biri kadar üretim gerçekleştirememiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Dünyada Badem Üretim Alanı (1000 ha)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ABD	230,7	234,7	234,7	259,0	275,2	291,4	291,4	307,6	315,6	339,4
AB	772,0	773,0	724,1	699,3	696,8	609,4	681,1	658,7	645,0	636,0
Avustralya	10,4	13,1	18,8	25,7	27,6	28,0	29,3	30,4	28,5	28,6
Türkiye	17,2	17,0	16,2	17,6	17,1	17,0	18,4	21,1	23,4	25,5
Çin	11,0	12,0	11,7	11,8	11,5	12,5	13,0	14,0	14,5	14,5
Diğer	647,7	715,2	655,5	614,6	572,8	679,7	577,8	615,2	629,0	593,0
Dünya	1.689	1.765	1.661	1.628	1.601	1.638	1.611	1.647	1.656	1.637

Kaynak: FAO, 2015

Şekil 7. Dünya Badem Üretim Alanı (ha)

Kaynak: Tablo 10

Dünya badem veriminde 2013 yılında Avustralya 560 kg/da ile ilk sırada yer alırken, ABD 535 kg/da ile ikinci ve Türkiye ise 325 kg/da ile üçüncü sırada yer almaktadır. Son beş yılın verim ortalamasına bakıldığında, ABD 518 kg/da ile ilk sırada yer alırken, Avustralya 378 kg/da ile ikinci ve Türkiye 324 kg/da ile üçüncü sıradadır. AB dünya üretim alanının %39'luk gibi büyük bir kısmına sahip olmasına rağmen ABD'nin gerisinde kalması, oldukça düşük badem verimiyle açıklanabilmektedir (Tablo 11).

Tablo 11. Dünyada Badem Verimi (kg/da)

Ülkeler	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ABD	340,7	299,7	360,5	468,3	512,4	398,9	485,2	598,7	574,9	534,6
AB	33,9	52,4	68,5	51,7	49,6	62,7	55,0	54,0	53,0	41,0
Avustralya	287,0	290,0	228,8	245,1	235,7	325,2	306,7	296,1	404,0	559,7
Türkiye	214,5	264,7	267,5	288,6	307,7	321,8	300,8	330,9	343,0	325,4
Çin	218,2	208,3	238,2	254,4	277,4	280,0	292,3	300,0	296,5	296,5
Dünya	95,7	105,6	121,9	138,3	154,9	149,9	161,1	182,9	181,4	178,2

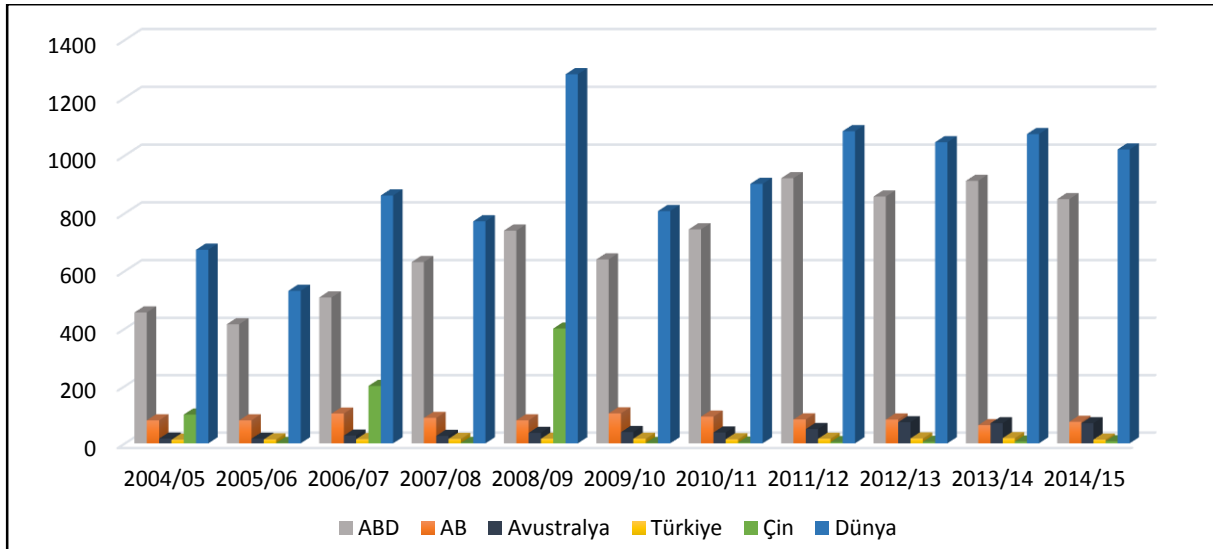
Kaynak: USDA, 2015

Dünyada badem üretimi 2014/2015 döneminde 1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya badem üretiminin ilk sırasında 848 bin ton ile ABD yer alırken, 75 bin ton ile AB ikinci ve 70 bin ton ile Avustralya üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye 13 bin ton ile Avustralya'nın arkasından dördüncü sırada yer almaktadır. ABD dünya badem üretiminin tek başına %83'ünü karşılamaktadır. Dünya badem üretiminde AB ve Avustralya %7'sini, Türkiye ise %1'ini gerçekleştirmektedir. Son beş yılın badem üretim ortalamalarına göz atıldığında ise; ABD'nin 856 bin ton, AB'nin 79 bin ton, Avustralya'nın 60 bin ton ve Türkiye'nin üretimi ise 16 bin ton'dur (Tablo 12).

Tablo 12. Dünyada Badem Üretimi (1000 ton)

Yıllar	ABD	AB	Avustralya	Türkiye	Çin	Diğer	Dünya
2004/05	455,9	80,0	16,4	12,3	100,0	8,6	673,2
2005/06	415,0	80,0	16,0	13,7	1,0	5,35	531,1
2006/07	508,0	103,6	26,9	14,4	200,0	8,1	861,0
2007/08	630,5	88,5	26,0	15,5	1,3	9,8	771,6
2008/09	739,4	79,8	36,4	16,0	400,0	9,2	1280,8
2009/10	639,6	104,4	39,1	16,0	1,0	7,1	807,2
2010/11	743,9	93,0	37,6	14,0	2,5	10,2	901,2
2011/12	920,8	83,1	49,6	16,0	4,0	10,2	1083,7
2012/13	857,3	83,0	73,4	17,0	5,0	9,5	1045,2
2013/14	911,7	63,0	70,0	18,0	6,0	5,0	1073,7
2014/15	848,2	75,0	70,0	13,0	7,0	7,2	1020,4

Kaynak : USDA, 2015

Şekil 8. Dünya Badem Üretimi (1000 ton)

Kaynak: Tablo 9

3. TÜRKİYE'DE ÜRETİM

Türkiye'de yetişen en önemli sert kabuklu meyveler; fındık, Antepfıstığı, ceviz ve badem' dir. Türkiye'de fındık üretiminde Ordu, Samsun ve Sakarya illeri önde gelirken, Antepfıstığı üretiminde; Şanlıurfa, Gaziantep, Siirt illeri, ceviz üretiminde; Antalya, Hakkâri, Karaman illeri ve Badem üretiminde ise; Mersin, Muğla ve Antalya illeri önde gelmektedir.

Sert kabuklu meyvelerde, 2013/2014 piyasa döneminde en yüksek yeterlilik derecesi %586,1 oranı ile fındıkta gerçekleşirken, kendine yeterli diğer ürün ise %106,6 ile Antepfıstığı olmuştur (TÜİK, 2015).

3.1. Fındık

Türkiye'de 2014 yılında fındık üretim alanı 7 milyon da iken, fındık üretim miktarı ise 412 bin tondur. 2004 yılında üretim alanı 6.5 milyon da iken, üretim 350 bin tondur. 2004/2014 dönemi gözönünde bulundurulduğunda; üretim alanında %8'lik bir artış söz konusu iken, üretim miktarında yaklaşık %57'lik bir artış meydana gelmiştir. 2014 yılında fındık verimi ise 59 kg/da (üretim/alan) olarak gerçekleşmiştir (Tablo 13).

Tablo 13. Türkiye'de Fındık Üretim Alanı ve Üretim Miktarı

Yıllar	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
2004	6.500	350
2005	6.550	530
2006	6.662	661
2007	6.638	530
2008	6.632	801
2009	6.429	500
2010	6.679	600
2011	6.970	430
2012	7.014	660
2013	7.021	549
2014	7.011	412

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye’de fındık üretiminde Ordu ile Sakarya illeri 84 bin ton ile ilk sıralarda yer alırken, Samsun ise 65 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye’de fındık üretimi açısından en önemli bölge; Ordu, Samsun, Trabzon, Giresun ve Artvin illerini kapsayan Karadeniz Bölgesidir. Türkiye’de fındık üretiminin %52’si bu beş il tarafından karşılanmaktadır (Tablo 14).

Tablo 14. İller Bazında Fındık Üretim Alanı ve Üretim Miktarı (2014)

İller	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
Ordu	2.272	84,8
Sakarya	722	84,8
Samsun	896	65
Düzce	627	56,3
Trabzon	654	31
Zonguldak	236	30
Giresun	1.171	25,3
Artvin	87	9,3
Kocaeli	80	7,3
Bartın	60	6,7

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye’nin fındık veriminde yıllara göre önemli dalgalanmalar görülmektedir. İklim şartları, gerekli kültürel işlemlerin yeterince yapılmaması ve fındık bitkisinde görülen periyodisite gibi etkenler verimdeki dalgalanmayı arttırmaktadır. Fındık bahçelerinin genelde yaşlı olması, ocakların ise sık dikili olmasından dolayı Trabzon, Giresun ve Ordu illerindeki verim seviyesi Kocaeli, Sakarya ve Düzce illerinin verim düzeyine göre daha düşüktür. Sakarya ve Düzce illerindeki üreticilerin işletme büyüklükleri ve verim düzeylerinin daha yüksek olması nedeniyle bu bölgedeki dikim alanları hızla artmaktadır (TMO, 2014).

3.2. Antepfıstığı

Türkiye’de 2014 yılında Antepfıstığı üretim alanı 2,8 milyon da iken, Antepfıstığı üretim miktarı ise 80 bin tondur. 2004 yılında üretim alanı 2,2 milyon da iken, üretim 30 bin tondur. 2004/2014 dönemi gözönünde bulundurulduğunda; üretim alanında %28’lik bir artış söz konusu iken, üretim miktarında ise %167’lik bir artış meydana gelmiştir. 2014 yılında Antepfıstığı verimi ise 28 kg/da (üretim/alan) olarak gerçekleşmiştir (Tablo 15).

Tablo 15. Türkiye’de Antepfıstığı Üretim Alanı ve Üretim Miktarı

Yıllar	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
2004	2.200	30
2005	2.410	60
2006	2.415	110
2007	2.257	73
2008	2.254	120
2009	2.145	82
2010	2.212	128
2011	2.338	112
2012	2.836	150
2013	2.814	89
2014	2.823	80

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye’de Antepfıstığı üretiminde Şanlıurfa 21,5 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Gaziantep 17,2 bin ton ile ikinci ve Siirt ise 15,2 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye’de Antepfıstığı üretiminde en öne çıkan bölge, Antepfıstığı markasıyla özdeşleşmiş başta Gaziantep olmak üzere, Şanlıurfa, Adıyaman, Siirt ve Diyarbakır illerini de kapsayan Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Türkiye’de Antepfıstığı üretiminin %81’i bu beş il tarafından gerçekleştirilmektedir (Tablo 16).

Tablo 16. İller Bazında Antepfıstığı Üretim Alanı ve Üretim Miktarı (2014)

İller	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
Şanlıurfa	885	21,5
Gaziantep	1.298	17,2
Siirt	191	15,2
Adıyaman	249	9,7
Kahramanmaraş	67	2,4
Kilis	59	2,3
Manisa	10	2,0
Diyarbakır	4	1,5
İzmir	7	1,3
Mersin	5	1,2

Kaynak: TÜİK, 2015

3.3. Ceviz

Türkiye’de 2014 yılında Ceviz üretim alanı 694 bin da iken, ceviz üretim miktarı ise 181 bin ton’dur. 2004 yılında üretim alanı 168 bin da iken, üretim 126 bin tondur. 2004/2014 dönemi gözönünde bulundurulduğunda; üretim alanında %313’lük bir artış söz konusu iken, üretim miktarında ise %43,5’lik bir artış meydana gelmiştir. 2014 yılında ceviz verimi ise 261 kg/da (üretim/alan) olarak gerçekleşmiştir (Tablo 17).

Tablo 17. Türkiye’de Ceviz Üretim Alanı ve Üretim Miktarı

Yıllar	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
2004	168	126
2005	197	150
2006	209	130
2007	287	173
2008	329	171
2009	367	177
2010	414	178
2011	468	183
2012	552	203
2013	639	212
2014	694	181

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye’de ceviz üretiminde Antalya 9,3 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Hakkâri 9 bin ton ile ikinci ve Karaman ise 8 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 18).

Tablo 18. İller Bazında Ceviz Üretim Alanı ve Üretim Miktarı (2014)

Yıllar	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
Antalya	9	9,3
Hakkâri	10	9,1
Karaman	15	8,0
Van	20	8,0
Aydın	9	7,9
Denizli	38	7,9
Mersin	9	6,8
Kahramanmaraş	22	6,1
İzmir	6	5,9
Kocaeli	8	5,9

Kaynak: TÜİK, 2015

3.4. Badem

Türkiye’de 2014 yılında badem üretim alanı 270 bin da iken, badem üretim miktarı 73 bin tondur. 2004 yılında üretim alanı 78 bin da iken, üretim 37 bin tondur. 2004/2014 dönemi gözönünde bulundurulduğunda; üretim alanında %246’lık bir artış söz konusu iken, üretim miktarında ise %97’lik bir artış meydana gelmiştir. 2014 yılında badem verimi ise 271 kg/da (üretim/alan) olarak gerçekleşmiştir (Tablo 19).

Tablo 19. Türkiye’de Badem Üretim Alanı ve Üretim Miktarı

Yıllar	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
2004	78	37
2005	82	45
2006	83	43,3
2007	99	50,8
2008	109	52,8
2009	131	54,8
2010	171	55,4
2011	205	69,8
2012	235	80,3
2013	255	82,8
2014	270	73,2

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye’de badem üretiminde Mersin 9 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Muğla ve Antalya ise yaklaşık 6 bin ton ile takip etmektedir. Türkiye’de badem üretiminde Akdeniz Bölgesi öne çıkmaktadır. Bölgenin; Mersin, Muğla, Antalya ve Isparta olmak üzere dört ili badem üretiminin %33’ünü karşılamaktadır (Tablo 20).

Tablo 20. İller Bazında Badem Üretim Alanı ve Üretim Miktarı (2014)

İller	Üretim Alanı (1000 da)	Üretim (1000 ton)
Mersin	7,9	9,4
Muğla	20,5	5,7
Antalya	12,2	5,7
Çanakkale	9,9	5,3
Denizli	10,7	4,6
Karaman	9,9	3,6
Isparta	6,9	3,3
Manisa	22,6	3,3
Balıkesir	11,2	3,2
Şanlıurfa	23,8	2,2

Kaynak: TÜİK, 2015

4. DÜNYADA DIŞ TİCARET

4.1. Fındık

Dünyada fındık ithalatı 2012/2013 döneminde 385 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya fındık ithalatında AB 250 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Rusya 33 bin ton ile ikinci, Kanada ise 28 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya fındık ithalatının %65'ini AB gerçekleştirmektedir. Rusya dünya fındık ithalatının %9'unu, Kanada ise %7'sini gerçekleştirmiştir (Tablo 21).

Tablo 21. Dünya Fındık İthalatı (1000 ton)

Yıllar	AB	Rusya	Kanada	İsviçre	Hong Kong	Diğer	Dünya
2004/05	166,2	17,4	5,3	24,8	12,9	42,2	268,8
2005/06	230,8	16,4	4,0	23,8	5,9	45,1	326,0
2006/07	254,6	23,1	13,0	24,6	15,1	44,8	375,2
2007/08	218,3	28,4	16,3	22,9	8,1	45,3	339,3
2008/09	240,7	24,3	16,3	23,2	15,8	37,0	357,3
2009/10	239,0	23,4	20,2	20,7	19,0	35,1	357,4
2010/11	275,0	27,0	23,5	22,9	13,4	39,4	401,2
2011/12	237,1	30,1	25,6	20,8	11,3	38,4	363,3
2012/13	250,0	33,0	28,0	19,0	15,0	40,0	385,0

Kaynak: USDA, 2015

Dünyada fındık ihracatı 2012/2013 döneminde 432 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya fındık ihracatında Türkiye 350 bin ton ile ilk sırada yer alırken. Azerbaycan 35 bin ton ile ikinci, ABD ise 25 bin ton ile üçüncü sıradadır. Türkiye dünya fındık ihracatının %81'ini gerçekleştirerek dünyada lider konumda yer almaktadır. Azerbaycan dünya fındık ihracatının %8'ini ve ABD ise %6'sını gerçekleştirmektedir (Tablo 22).

Tablo 22. Dünya Fındık İhracatı (1000 ton)

Yıllar	Türkiye	Azerbaycan	ABD	Hong Kong	AB	Dünya
2004/05	250,0	5,7	25,8	6,7	15,4	303,6
2005/06	290,0	29,8	31,3	2,0	8,4	361,5
2006/07	340,0	12,8	26,5	11,5	9,0	399,8
2007/08	300,0	21,5	25,3	5,4	16,0	368,2
2008/09	340,0	14,6	24,2	9,8	14,4	403,0
2009/10	315,0	26,4	34,3	12,9	13,6	402,2
2010/11	375,0	21,0	19,6	8,6	11,2	435,4
2011/12	325,0	32,4	23,3	9,3	10,2	400,2
2012/13	350,0	35,0	25,0	12,0	10,0	432,0

Kaynak: USDA, 2015

Son yıllarda Avrupa Birliği, üye ülkelerindeki sert kabuklu meyve üreticilerine yaptığı destekler ile İtalya, İspanya, Yunanistan, Fransa ve Portekiz gibi ülkelerde fındık üretimini artırmaya çalışmaktadır. Ayrıca Almanya izlediği politikalarla Arjantin, Azerbaycan, Gürcistan gibi ülkelerde fındık üretimini sağladığı mali desteklerle teşvik etmekte olup, Türkiye'nin bu piyasadaki üstünlüğünü kırmaya çalışmaktadır. Dünyada fındık üreticisi olmadıkları halde ihracatçı durumunda olan ülkelerin tamamı, Türkiye'den satın aldıkları fındığı işleyerek re-export (yeniden ihracat) yapmaktadırlar. Bu da Türkiye'nin fındık piyasasında yeterince etkin olmadığını göstermektedir. Re-export yolu ile fındık mamulleri satan ülkelerin başında Almanya gelmektedir. Almanya'nın fındık piyasasında söz sahibi olmasının en önemli nedeni fındık borsasının Hamburg'da olmasıdır (Seval ve ark., 2011).

4.2. Antepfıstığı

Dünyada Antepfıstığı ithalatı 2014/2015 döneminde 300 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya Antepfıstığı ithalatında Çin 80 bin ton ile ilk sırada yer alırken. AB 75 bin ton ile ikinci, Hongkong ise 27 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya Antepfıstığı ithalatının %27'sini Çin yapmaktadır. AB %25 ile Çin'i takip ederken, Hong Kong %9 ile üçüncü ve Birleşik Arab Emirlikleri ise %8 ile dördüncü sıradadır. Türkiye ise %7 ile ilk beş ülke arasında yer almaktadır (Tablo 23).

Tablo 23. Dünyada Antepfıstığı İthalatı (1000 ton)

Yıllar	Çin	AB	Hong kong	BAE	Türkiye	Diğer	Dünya
2004/05	17,2	72,3	19,7	4,3	2,7	49,5	165,6
2005/06	22,4	73,3	30,2	6,7	4,0	47,3	183,8
2006/07	32,6	83,5	14,6	8,2	4,1	64,9	207,9
2007/08	41,7	90,5	27,7	9,1	5,5	78,5	252,9
2008/09	29,2	86,3	23,5	13,7	1,7	49,5	203,7
2009/10	46,4	76,2	29,9	21,0	2,1	62,8	238,3
2010/11	58,0	67,6	30,8	18,4	6,3	88,3	269,4
2011/12	70,1	57,7	23,9	18,4	4,3	81,8	256,1
2012/13	76,4	64,7	36,4	21,0	4,1	78,9	281,5
2013/14	79,9	74,1	30,4	22,0	13,6	73,0	292,8
2014/15	80,0	75,0	27,0	25,0	20,0	73,0	300,0

Kaynak: USDA, 2015

Dünyada Antepfıstığı ihracatı 2014/2015 döneminde 335 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya Antepfıstığı ihracatında İran 170 bin ton ile ilk sırada yer alırken, ABD 160 bin ton ile ikinci, Türkiye ise 2 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya Antepfıstığı ihracatında İran ve ABD %98,5 ile dünya ihracatını domine etmektedir. (Tablo 24).

Tablo 24. Dünyada Antepfıstığı İhracatı (1000 ton)

Yıllar	İran	ABD	Türkiye	Suriye	AB	Dünya
2004/05	114,3	68,8	3,5	1,0	1,6	189,2
2005/06	139,1	64,0	4,0	1,0	800,0	1008,1
2006/07	140,6	72,6	5,0	1,4	1,2	220,8
2007/08	136,3	117,1	3,4	1,5	1,3	259,7
2008/09	83,1	130,2	4,4	1,7	1,3	220,7
2009/10	124,2	122,7	350	2,7	1,9	601,5
2010/11	157,1	137,9	1,3	1,7	1,2	299,2
2011/12	115,1	156,6	1,7	1,5	1,2	276,1
2012/13	121,0	166,9	8,2	3,2	1,6	300,9
2013/14	138,1	177,5	2,0	4,9	1,3	323,8
2014/15	170,0	160,0	2,0	2,0	1,0	335,0

Kaynak: USDA, 2015

4.3. Ceviz

Dünyada ceviz ithalatı 2014/2015 döneminde 473,7 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya ceviz ithalatında AB 170 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Çin 75 bin ton ile ikinci, Türkiye ise 50 bin ton ile üçüncü sıradadır. AB dünya ceviz ithalatında %36 ile ilk sıradadır. Çin dünya ceviz ithalatının %16'lık kısmını sağlarken, Türkiye ise %11'ini gerçekleştirmektedir (Tablo 25).

Tablo 25. Dünyada Ceviz İthalatı (1000 ton)

Yıllar	AB	Çin	Türkiye	G.Kore	Japonya	Diğer	Dünya
2004/05	112,5	5,6	23	8,1	23,2	65,7	238,1
2005/06	148,8	13	19,9	17,3	43	72	314
2006/07	111,9	13,1	14,7	13,2	27,1	70,8	250,8
2007/08	105,4	8,5	23,8	12,6	24,6	89	263,9
2009/09	120	21,3	32,2	19,9	22,7	121,9	338
2009/10	130,2	29,5	43,2	21,1	29,9	122,2	376,1
2010/11	156,6	44,4	48,3	22,1	30	124,3	425,7
2011/12	146,5	51,2	52,5	27,8	29,5	125,6	433,1
2012/13	140,2	108,3	42,1	28,2	27,7	124,2	470,7
2013/14	171,4	90,8	51,4	29,1	29	115,2	486,9
2014/15	170	75	50	33	30	115,7	473,7

Kaynak: USDA, 2015

Dünyada ceviz ihracatı 2014/2015 döneminde 497 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya ceviz ihracatında ABD 320 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Ukrayna 65 bin ton ile ikinci, Şili ise 62 bin ton ile üçüncü sıradadır. ABD dünya ceviz ihracatında %64 ile lider ülke konumundadır. Dünya ceviz ihracatının, Ukrayna %13'ünü ve AB ise yine yaklaşık %13'ünü karşılamaktadır (Tablo 26).

Tablo 26. Dünyada Ceviz İhracatı (1000 ton)

Yıllar	ABD	Ukrayna	Şili	AB	Çin	Diğer	Dünya
2004/05	144,0	30,7	13,5	34,5	29,0	16,2	267,9
2005/06	209,3	44,0	14,3	18,2	32,0	12,6	330,4
2006/07	165,3	16,7	20,0	26,8	26,7	14,3	269,8
2007/08	153,5	54,3	23,8	14,4	31,2	19,7	296,9
2008/09	219,6	62,4	27,4	18,4	8,8	18,5	355,1
2009/10	240,7	82,0	32,7	20,5	11,5	26,7	414,1
2010/11	313,7	66,5	38,9	11,3	16,0	18,9	465,3
2011/12	278,1	100,9	38,8	16,9	17,3	26,9	478,9
2012/13	310,3	58,0	50,5	15,0	16,1	22,2	472,1
2013/14	312,9	75,0	60,0	24,7	17,0	26,9	516,5
2014/15	320,0	65,0	62,5	20,0	17,0	12,5	497,0

Kaynak: USDA, 2015

4.4. Badem

Dünyada badem ithalatı 2014/2015 döneminde 554 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya badem ithalatında AB 220 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Birleşik Arab Emirlikleri 50 bin ton ile ikinci ve yine Hindistan 50 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya badem ithalatında %40 ile AB ilk sıradadır. Birleşik Arab Emirlikleri, Hindistan ve Çin'in her birinin payları ise %9 ile AB'den sonra sıralanmaktadır (Tablo 27).

Tablo 27. Dünyada Badem İthalatı (1000 ton)

Yıllar	AB	BAE	Hindistan	Çin	Kanada	Diğer	Dünya
2004/05	186,7	14,0	26,3	5,5	22,2	66,8	321,5
2005/06	194,9	10,1	34,4	5,2	17,6	67,1	329,3
2006/07	185,0	15,6	33,5	11,0	20,5	75,1	340,7
2007/08	225,3	21,8	39,6	13,0	24,0	80,5	404,2
2008/09	214,4	35,1	47,2	21,4	23,3	102,1	443,5
2009/10	206,3	33,8	42,7	36,2	23,0	118,9	460,9
2010/11	224,7	42,6	54,1	45,7	27,6	135,5	530,2
2011/12	229,2	55,3	56,8	92,7	28,4	155,4	617,8
2012/13	226,4	43,6	59,4	88,1	31,2	170,7	619,4
2013/14	265,8	54,9	55,3	60,7	33,7	176,8	647,2
2014/15	220,0	50,0	50,0	50,0	36,0	148,4	554,4

Kaynak: USDA, 2015

Badem fiyatlarının fındığa göre daha istikrarlı olması ve Kaliforniya Pazarlama Kurulunun izlemiş olduğu etkin pazarlama politikasının etkisiyle dünyadaki badem ithalatı, fındığa göre daha hızlı bir şekilde artmaktadır (TMO, 2014).

Dünyada badem ihracatı 2014/2015 döneminde 592 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dünya badem ihracatında ABD 525 bin ton ile ilk sırada yer alırken, Avustralya 45 bin ton ile ikinci, AB ise 11 bin ton ile üçüncü sıradadır. Dünya badem ihracatının %89'luk kısmını ABD tek başına gerçekleştirmektedir. Dünya badem ihracatında ABD'yi %8 ile Avustralya ve %2 ile AB takip etmektedir. Türkiye ise dünya badem ihracatının %1'lik kısmını karşılamaktadır (Tablo 28).

Tablo 28. Dünyada Badem İhracatı (1000 ton)

Yıllar	ABD	Avustralya	AB	Türkiye	Şili	Dünya
2004/05	323,3	5,3	4,6	800,0	6,0	1139,2
2005/06	330,4	6,2	6,0	800,0	3,9	1146,5
2006/07	348,3	11,3	6,7	900,0	5,1	1271,4
2007/08	404,4	14,1	8,6	2,1	6,0	435,2
2008/09	444,3	23,0	9,6	3,8	8,1	488,8
2009/10	467,5	19,9	9,3	3,7	6,5	506,9
2010/11	538,9	23,3	11,9	5,4	9,1	588,6
2011/12	615,9	29,0	12,2	7,4	8,3	672,8
2012/13	581,0	44,3	10,1	7,8	7,3	650,5
2013/14	606,3	49,6	10,8	8,3	4,0	679,0
2014/15	525,0	45,0	11,0	6,0	5,0	592,0

Kaynak: USDA, 2015

5. TÜRKİYE' DE TİCARET

5.1. Fındık

Türkiye 2013/2014 döneminde 567 bin ton fındık ihracatı gerçekleştirmiştir. İhracatın yaklaşık %76'sını AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin bu sezonda gerçekleştirdiği fındık ithalatı ise 6 bin ton olup, bu ithalatın da yaklaşık %72'si AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 29).

Tablo 29. Fındık İhracatı ve İthalatı (Ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB 27-28	İhracat	İhracat-AB 27-28
2013/'14	6.000	4.300	567.300	428.900
2012/'13	87.00	6.300	649.200	491.900
2011/'12	3.200	2.400	41.180	297.200
2010/'11	3.800	3.100	482.600	353.800
2009/'10	3.000	2.600	392.300	286.100
2008/'09	6.900	5.300	473.800	366.400
2007/'08	7.500	6.100	415.600	328.300
2006/'07	8.200		499.700	
2005/'06	7.600		476.800	
2004/'05	3.300		401.400	

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye 2015 yılında fındık (kabuklu) ihracatının ilk sırasında 73 ton ile Lübnan yer alırken, ikinci sırasında 20 ton ile KKTC ve üçüncü sırasında ise 19 ton ile İspanya gelmektedir. Fındık (kabuksuz) ihracatında ise 39 bin ton ile İtalya ilk sırada yer alırken, Almanya 17 bin ton ile ikinci ve Fransa ise 16 bin ton ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 30).

Tablo 30. Ülkelere Göre Fındık İhracatı (Ton)

Kabuklu Fındık		Kabuksuz Fındık	
Lübnan	72.800	İtalya	38.966
Kuzey Kıbrıs Türk Cum.	20.070	Almanya	16.969
İspanya	19.200	Fransa	16.326
Güney Afrika Cumhuriyeti	15.836	Polonya	9.035
Norveç	14.890	Kanada	8.033

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye fındık üretiminde, üretim alanında ve ihracatında dünyada bir numaradır. Bu konumuyla birlikte ülkeye önemli bir döviz girdisi sağlamaktadır. Ayrıca sahip olduğu bu avantajlı konumuyla da dünya fındık fiyatlarında söz sahibidir. Ancak sahip olduğu dünya fındık sektöründeki hâkimiyetinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için ürün verimliliğinin artırılması gerekmektedir. Önümüzdeki kısa zaman dilimi içerisinde fındık verimliliği yüksek ülkelerin üretim alanlarını artırmasıyla beraber Türkiye'nin dünya sektöründeki üstünlüğünü sektöre uğratabilecek çalışmalar gelişim gösterebilir.

5.2. Antepfıstığı

Türkiye 2013/2014 döneminde 5,6 bin ton Antepfıstığı ihracatı gerçekleştirmiştir. İhracatın %51'ini AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin Antepfıstığı ithalatı ise 277 ton'dur. Antepfıstığı ithalatının da yaklaşık %21'i AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 31).

Tablo 31. Antepfıstığı İhracatı ve İthalatı (Ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB 27-28	İhracat	İhracat-AB 27-28
2013/'14	277	57	5.633	2.886
2012/'13	139	47	15.289	5.471
2011/'12	58	52	3.172	1.370
2010/'11	50	50	2.737	1.437
2009/'10	112	102	2.257	1.200
2008/'09	56	55	3.963	1.847
2007/'08	43	43	2.988	2.012
2006/'07	217		3.573	
2005/'06	125		3.320	
2004/'05	65		3.408	

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye 2015 yılında Antepfıstığı (kabuklu) ihracatının ilk sırasında 187 ton ile İsrail yer alırken, ikinci sırasında 50 ton ile Suudi Arabistan ve üçüncü sırada ise 40 ton ile Avustralya yer almaktadır. Antepfıstığı (kabuksuz) ihracatında ise 1000 ton ile İtalya ilk sırada yer alırken, Almanya 373 ton ile ikinci sırada ve Suudi Arabistan ise 184 ton ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 32).

Tablo 32. Ülkelere Göre Antepfıstığı İhracatı (Ton)

Kabuklu Antepfıstığı		Kabuksuz Antepfıstığı	
İsrail	187	İtalya	1.028
Suudi Arabistan	50	Almanya	373
Avustralya	40	Suudi Arabistan	184
Mısır	32	Ürdün	161
Libya	24	ABD	86

Kaynak: TÜİK, 2015

5.3. Ceviz

Türkiye 2013/2014 döneminde 14 bin ton ceviz ihracatı gerçekleştirmiştir. İhracatın yaklaşık %3'ünü AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin ceviz ithalatı ise 31 bin ton'dur. Ceviz ithalatının da %9,5'i AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 33).

Tablo 33. Ceviz İhracatı ve İthalatı (Ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB 27-28	İhracat	İhracat-AB 27-28
2013/'14	30.600	2.900	14.200	400
2012/'13	40.000	2.300	12.000	2.700
2011/'12	46.300	3.000	13.700	3.300
2010/'11	31.100	1.500	7.300	1.400
2009/'10	46.000	3.600	6.400	2.300
2008/'09	35.000	2.900	3.900	1.100
2007/'08	39.600	3.400	2.900	800
2006/'07	26.700		1.000	
2005/'06	28.400		600	
2004/'05	36.000		900	

Kaynak: TÜİK, 2015

Türkiye 2015 yılında Ceviz (kabuklu) ihracatının ilk sırasında 10 ton ile KKTC yer alırken, ikinci sırasında ise 1 ton ile Suudi Arabistan gelmektedir. Ceviz (kabuksuz) ihracatında ise 1.4 bin ton ile İran ilk sırada yer alırken, Irak bin ton ile ikinci ve Tunus 217 ton ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 34).

Tablo 34. Ülkelere Göre Ceviz İhracatı (Ton)

Kabuklu Ceviz		Kabuksuz Ceviz	
KKTC	10	İran	1.450
Suudi Arabistan	1	Irak	1.082
		Tunus	217
		BAE	201
		Tayvan	190

Kaynak: TÜİK, 2015

5.4. Badem

Türkiye 2013/2014 döneminde 23 bin ton badem ihracatı gerçekleştirmiştir. İhracatın yaklaşık %6,5'ini AB ülkelerine yapmıştır. Türkiye'nin badem ithalatı ise 30 bin ton'dur. Badem ithalatının da %0,1'i AB ülkelerinden yapılmıştır (Tablo 35).

Türkiye 2015 yılında Badem (kabuklu) ihracatının ilk sırasında 11 ton ile İtalya yer alırken, ikinci sırasında 10 ton ile Almanya ve İsveç 6 ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Badem (kabuksuz) ihracatında ise 835 ton ile Rusya ilk sırada yer alırken, Irak 759 ton ile ikinci ve Libya 724 ton ile üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 36).

Tablo 35. Badem İhracatı ve İthalatı(Ton)

Piyasa yılı	İthalat	İthalat-AB 27-28	İhracat	İhracat-AB 27-28
2013/'14	30.400	38	22.700	1.574
2012/'13	25.800	37	19.700	908
2011/'12	34.600	372	19.500	774
2010/'11	23.000	917	13.400	677
2009/'10	22.000	380	9.500	1.131
2008/'09	19.700	587	9.300	1.374
2007/'08	10.100	603	6.600	1.134
2006/'07	6.300		2.000	
2005/'06	5.000		2.100	
2004/'05	6.800		2.100	

Kaynak: TÜİK, 2015

Tablo 36. Ülkelere Göre Badem İhracatı (Ton)

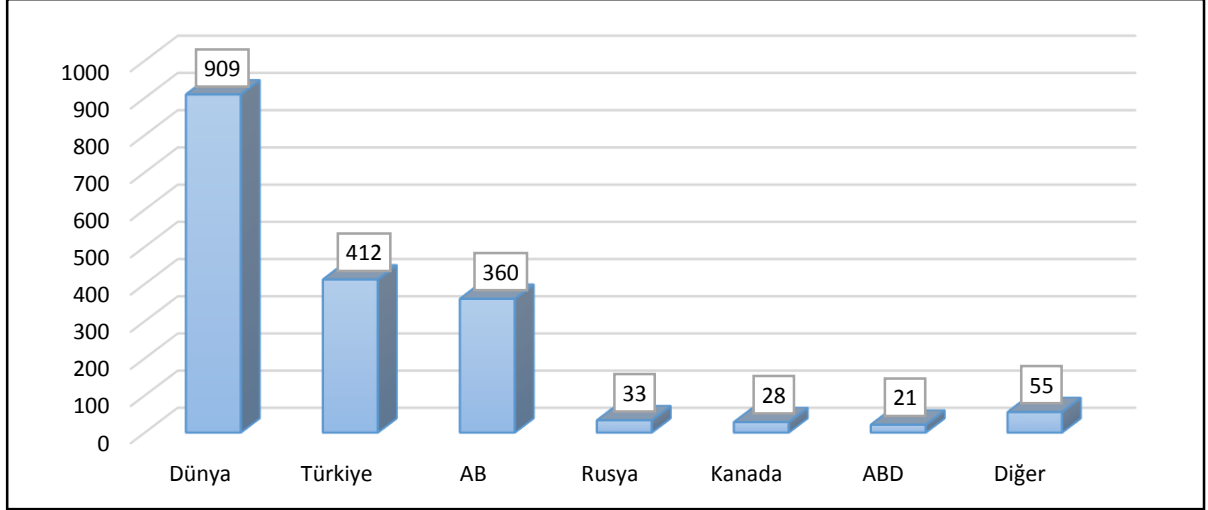
Kabuklu Badem		Kabuksuz Badem	
İtalya	10,7	Rusya Federasyonu	835
Almanya	10,5	Irak	759
İsveç	5,6	Libya	724
Norveç	1,4	İran	371
Katar	1,3	Suudi Arabistan	340

Kaynak: TÜİK, 2015

6. DÜNYADA TÜKETİM

6.1. Fındık Tüketimi

2012/2013 döneminde dünya fındık tüketimi 909 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Fındık tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; dünya fındık üretiminde lider konumda olan Türkiye'nin toplam fındık tüketiminin de %45'ini tek başına sağladığı anlaşılmaktadır. Türkiye'yi %40 ile AB takip ederken, Rusya %4, Kanada %3 ve ABD %2 ile önde gelen diğer tüketici ülkelerdir.

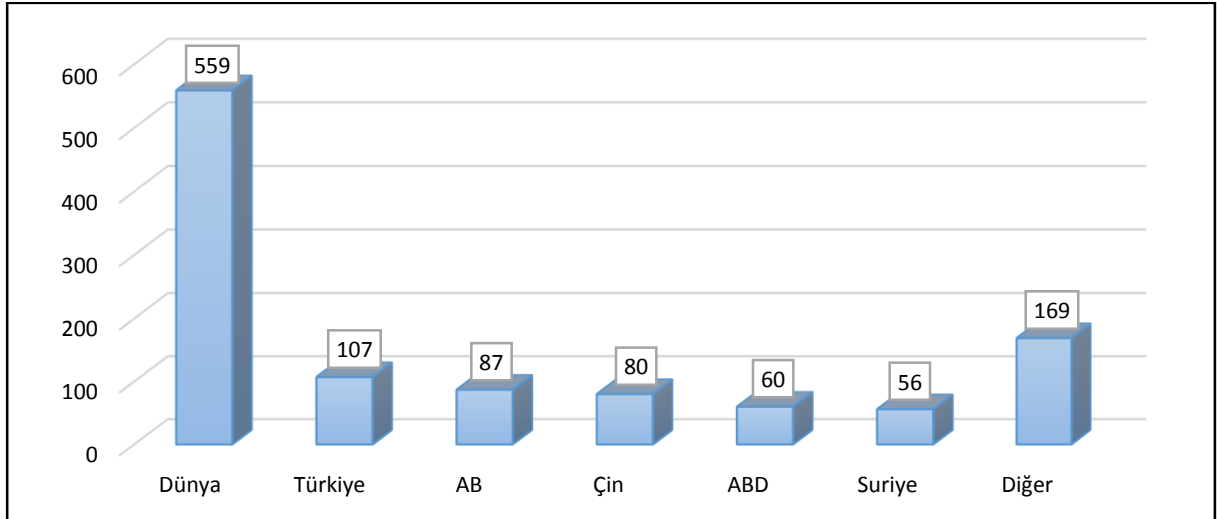

Şekil 9. Dünya Fındık Tüketimi (1000 ton, 2012/2013)

Kaynak: www.fas.usda.org

6.2. Antepfıstığı Tüketimi

2014/2015 döneminde dünya Antepfıstığı tüketimi 559 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Antepfıstığı tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; toplam tüketimin %19'unun Türkiye tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Türkiye'den sonra AB %16, Çin %14, ABD %11 ve Suriye %10 ile diğer önde gelen ülkelerdir.

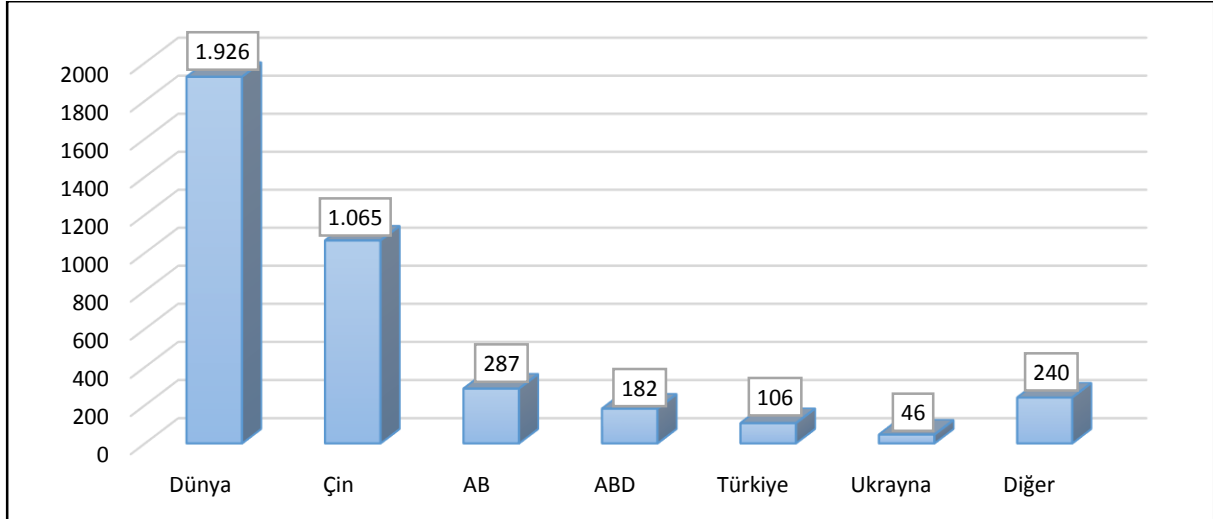

Şekil 10. Dünya Antepfıstığı Tüketimi (1000 ton, 2014/2015)

Kaynak: www.fas.usda.org

6.3. Ceviz Tüketimi

2015/2016 döneminde dünya ceviz tüketimi 1,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ceviz tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; Çin toplam tüketimin %55'ini gerçekleştirmektedir. Çin aynı zamanda dünya ceviz üretiminde de lider ülke konumundadır. Dünya ceviz tüketiminde, Çin'den sonra sırasıyla; AB %15, ABD %9, Türkiye %6 ve Ukrayna %2 ile diğer önde gelen tüketici ülkeleri oluşturmaktadır.

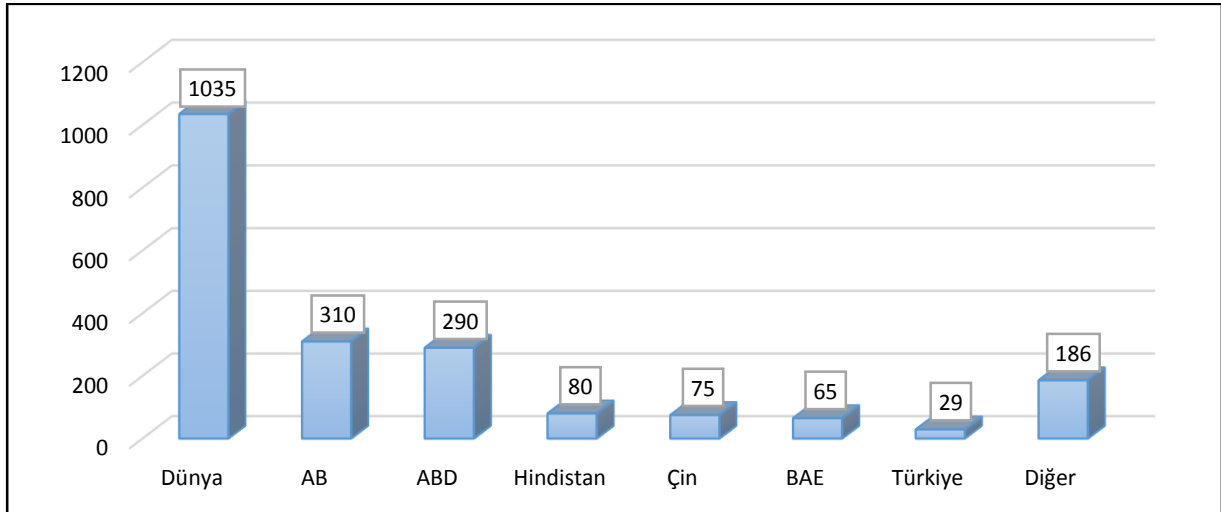

Şekil 11. Dünya Ceviz Tüketimi (1000 ton, 2015/2016)

Kaynak: www.fas.usda.org

6.4. Badem Tüketimi

2015/2016 döneminde dünya badem tüketimi 1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Badem tüketimi ülkeler bazında ele alındığında; toplam tüketimin %30'unu AB tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Dünya badem tüketiminde, AB'yi %28 ile ABD takip etmektedir. Diğer önde gelen ülkeler ise; %7,7 ile Hindistan. %7,2 ile Çin ve %6,3 ile BAE'dir.

Şekil 12. Dünya Badem Tüketimi (1000 ton, 2015/2016)

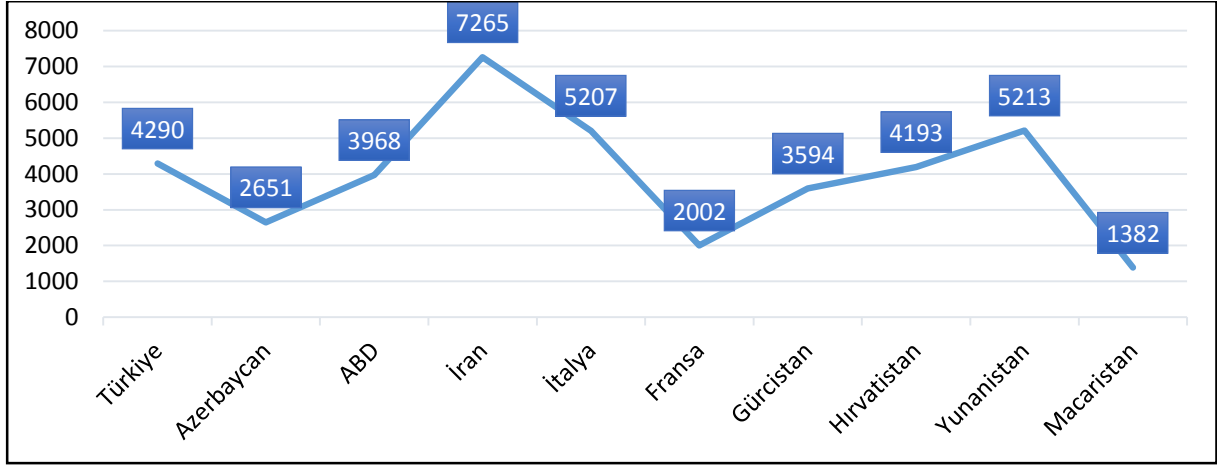
Kaynak: www.fas.usda.org

7. FİYATLAR

7.1 Dünyada Fiyatlar

7.1.1. Fındık

Fındık fiyatları üretici fiyatları bazında incelendiğinde; 2014 yılında, 1382 \$/ton ve 2002 \$/ton ile en düşük fiyatların sırasıyla Macaristan'da ve Fransa'da olduğu, en yüksek fiyatların ise 7265 \$/ton ve 5213 \$/ton ile sırasıyla İran ve Yunanistan'da olduğu anlaşılmaktadır. Dünyanın en büyük fındık üretici olan Türkiye'de ise aynı yıla ait üretici fiyatları 4290 \$/ton'dur. Dünya fındık piyasasında diğer önemli ihracatçı ülkelerden olan Azerbaycan'da ise 2651 \$/ton'dur.

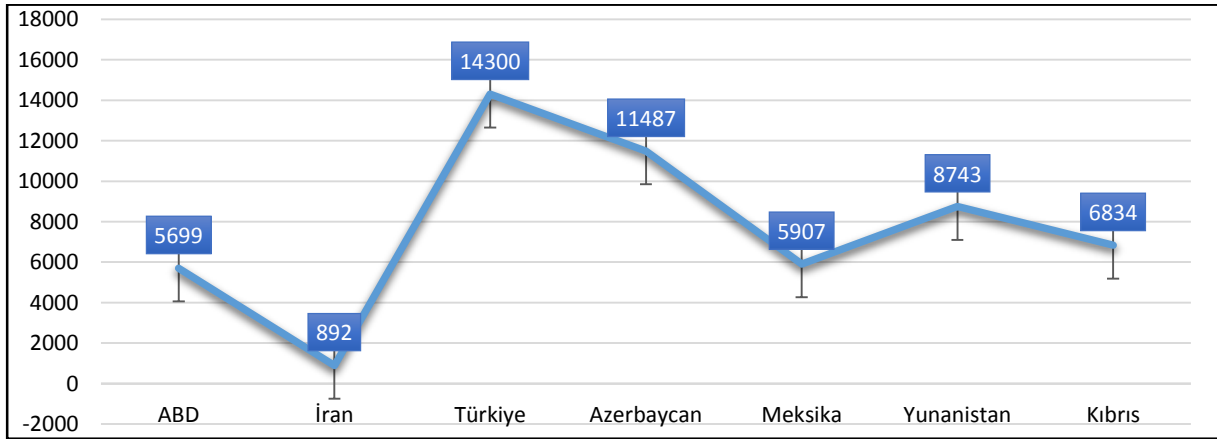

Şekil 13. Dünya Fındık Üretici Fiyatları (\$/Ton, 2014)

Kaynak: www.fas.usda.org

7.1.2. Antepfıstığı

Antepfıstığı fiyatları üretici fiyatları bazında incelendiğinde; 2014 yılında, 892 \$/ton ve 5699 \$/ton ile en düşük fiyatların sırasıyla İran'da ve ABD'de olduğu, en yüksek fiyatların ise 14300 \$/ton ve 11487 \$/ton ile sırasıyla Türkiye'de ve Azerbaycan'da olduğu anlaşılmaktadır. Dünyanın en büyük Antepfıstığı üreticisi konumunda olan ABD ve İran da üretici fiyatları düşüktür.

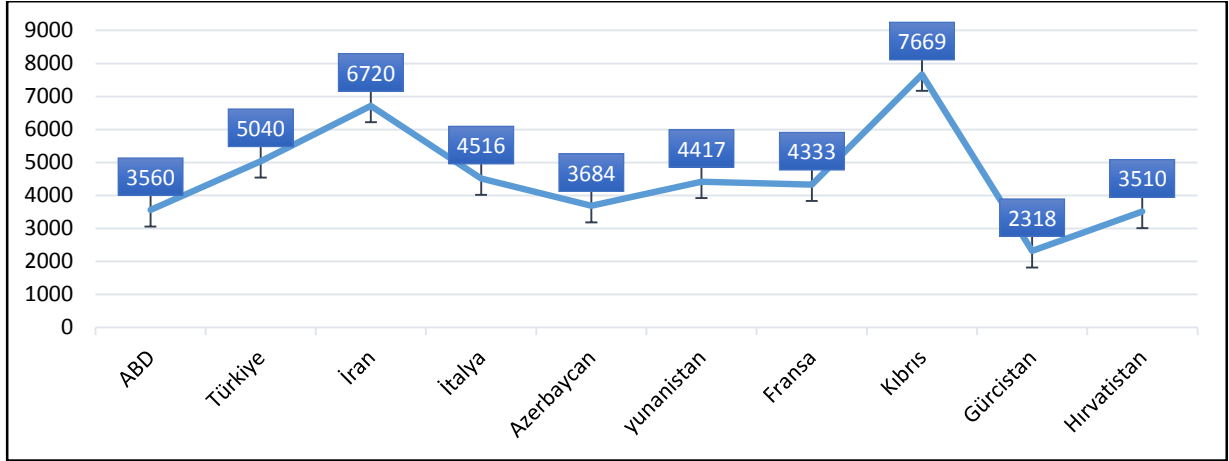

Şekil 14. Dünya Antepfıstığı Üretici Fiyatları (\$/Ton, 2014)

Kaynak: www.fas.usda.org

7.1.3. Ceviz

Ceviz fiyatları üretici fiyatları bazında incelendiğinde; 2014 yılında, 2318 \$/ton ve 3510 \$/ton ile en düşük fiyatların sırasıyla Gürcistan'da ve Hırvatistan'da olduğu, en yüksek fiyatların ise 7669 \$/ton ve 6720 \$/ton ile sırasıyla Kıbrıs ve İran olduğu anlaşılmaktadır. Dünyanın en büyük ceviz üreticisi konumunda olan ABD'de ise üretici fiyatları 3560 \$/ton'dur.

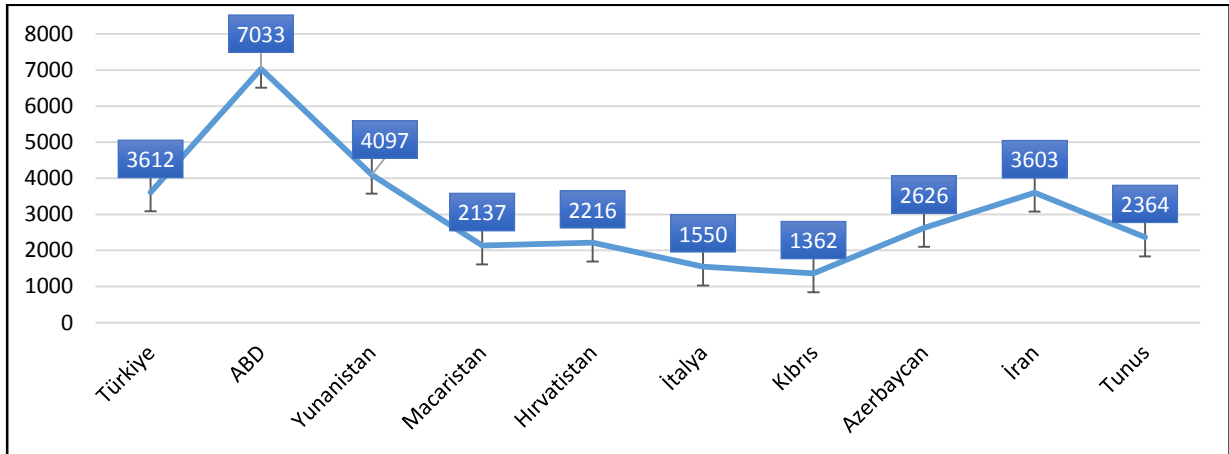

Şekil 15. Dünya Ceviz Üretici Fiyatları (\$/Ton, 2014)

Kaynak: www.fas.usda.org

7.1.4. Badem

Badem fiyatları üretici fiyatları bazında incelendiğinde; 2014 yılında, 1362 \$/ton ve 1550 \$/ton ile en düşük fiyatların sırasıyla Kıbrıs'da ve İtalya'da olduğu, en yüksek fiyatların ise 7033 \$/ton ve 4097 \$/ton ile sırasıyla ABD'de ve Yunanistan'da olduğu anlaşılmaktadır. Dünyanın en büyük badem üreticisi ve ihracatçısı açık ara ABD'dir. Aynı zamanda da en yüksek üretici fiyatı da ABD'de oluşmaktadır.

Şekil 16. Dünya Badem Üretici Fiyatları (\$/Ton, 2014)

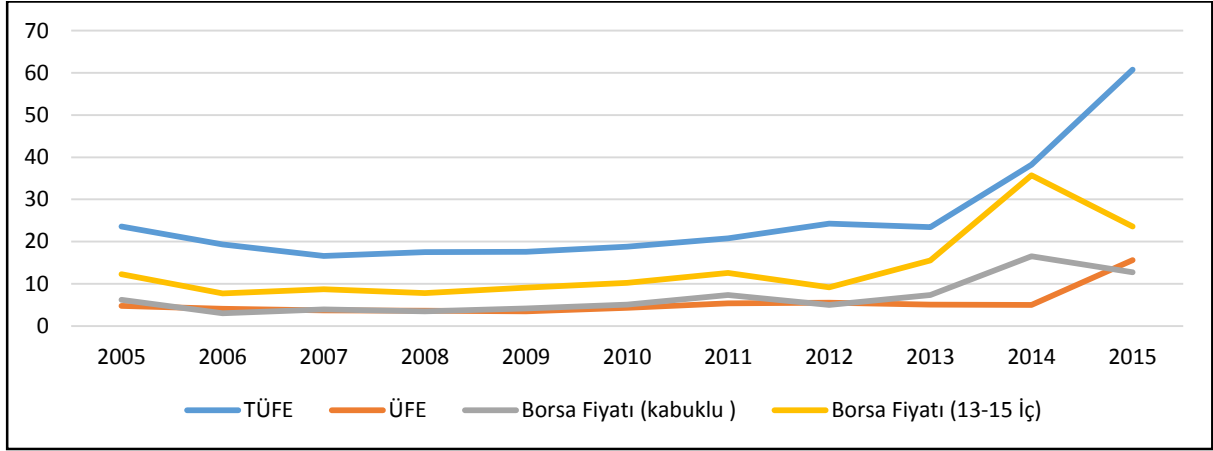
Kaynak: www.fas.usda.org

7.2 Türkiye'de Fiyatlar

7.2.1 Fındık

2005/2015 yılları arasında tüketici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde fındık içindeki artış %158'dir. Son iki yıllık süreç ele alındığında ise fındık içindeki artış %59'dur. 2005/2015 yılları arasında üretici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde fındıktaki artış %226'dır. Son iki yıllık dönem ele alındığında ise fındıktaki artış %65'dir. Borsa fiyatlarında kabuklu tombul fındık ve 13/15 mm iç fındık fiyatları değerlendirilmiştir. Kabuklu fındık fiyatları hazır müstahsil satış (HMS) fiyatları, iç fındık fiyatları ise hazır tacir satış (HTS) fiyatlarıdır. 2005/2015 yılları arasında kabuklu fındığın borsa fiyatlarında %107'lik bir artış söz konusu iken, iç fındıkta ise %92'lik bir artış gerçekleşmiştir. Son iki yıllık dönem ele alındığında ise kabuklu fındıkta %23'lük bir düşüş görülürken, iç fındıkta da %34'lük bir düşüş gerçekleşmiştir.

Fındıkta 2014/15 sezonunda yüksek bir üretim beklenirken, Karadeniz Bölgesi'nde yaşanan don felaketi nedeniyle üretim azalmıştır. Don felaketinin üretimi düşüreceği beklentisi ise 2014 Nisan ayından itibaren piyasalara yansımış olup, fındık fiyatları bu dönemden itibaren artış göstermiştir.

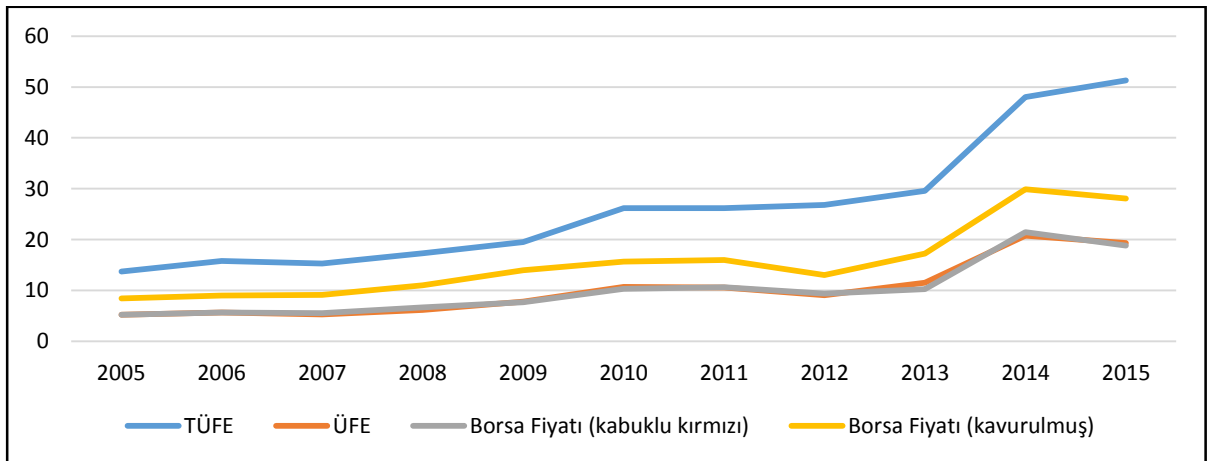

Şekil 17. Türkiye’de Fındık Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: TÜİK, Giresun Ticaret Borsası

7.2.2 Antepfıstığı

2005/2015 yılları arasında tüketici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde Antepfıstığındaki artış %274’tür. Son iki yıllık süreç ele alındığında ise Antepfıstığındaki %7’lik bir artış gerçekleşmiştir. 2005/2015 yılları arasında üretici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde Antepfıstığındaki artış %273’tür. Son iki yıllık dönem ele alındığında ise Antepfıstığındaki %7’lik bir düşüş görülmüştür. Borsa fiyatlarında kabuklu kırmızı ve kavurulmuş Antepfıstığı fiyatları değerlendirilmiştir. Kabuklu kırmızı Antepfıstığı fiyatları hazır müstahsil satış (HMS) fiyatları, kavurulmuş Antepfıstığı ise hazır tacir satış (HTS) fiyatlarıdır. 2005/2015 yılları arasında kabuklu kırmızı Antepfıstığı'nın borsa fiyatlarında %261’lik bir artış söz konusu iken, kavurulmuş Antepfıstığı'nda ise %232’lik bir artış gerçekleşmiştir. Son iki yıllık dönem ele alındığında ise kabuklu kırmızıda %12’lik bir düşüş görülürken, kavurulmuş Antepfıstığı'nda %6’lık bir düşüş gerçekleşmiştir.

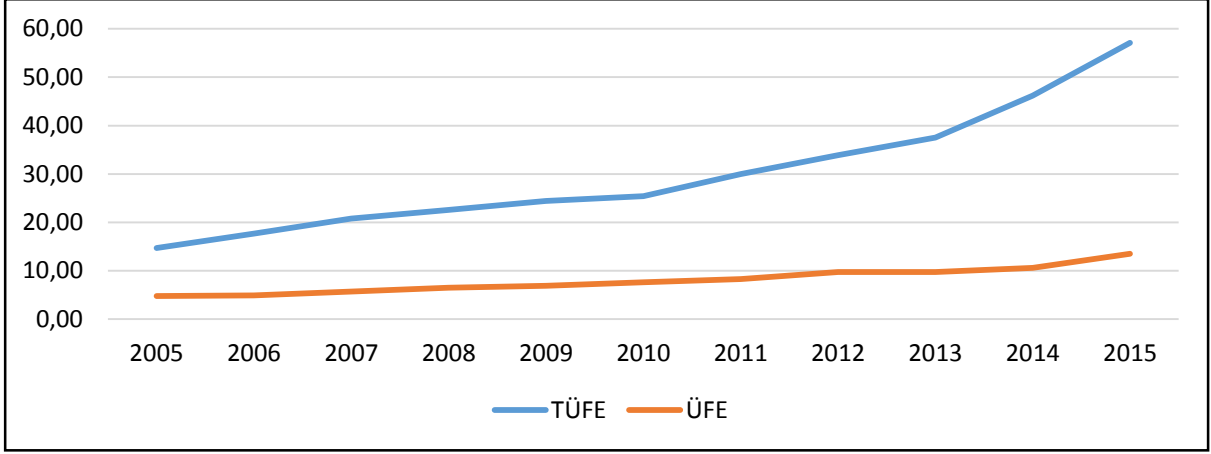
Şekil 18. Türkiye’de Antepfıstığı Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: TÜİK, Gaziantep Ticaret Borsası

7.2.3 Ceviz

2005/2015 yılları arasında tüketici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde ceviz içindeki artış %288'dir. Son iki yıllık süreç ele alındığında ise ceviz içinde artış %24'tür. 2005/2015 yılları arasında üretici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde cevizdeki artış %179'tur. Son iki yıllık dönem ele alındığında ise cevizdeki artış %27'dir.

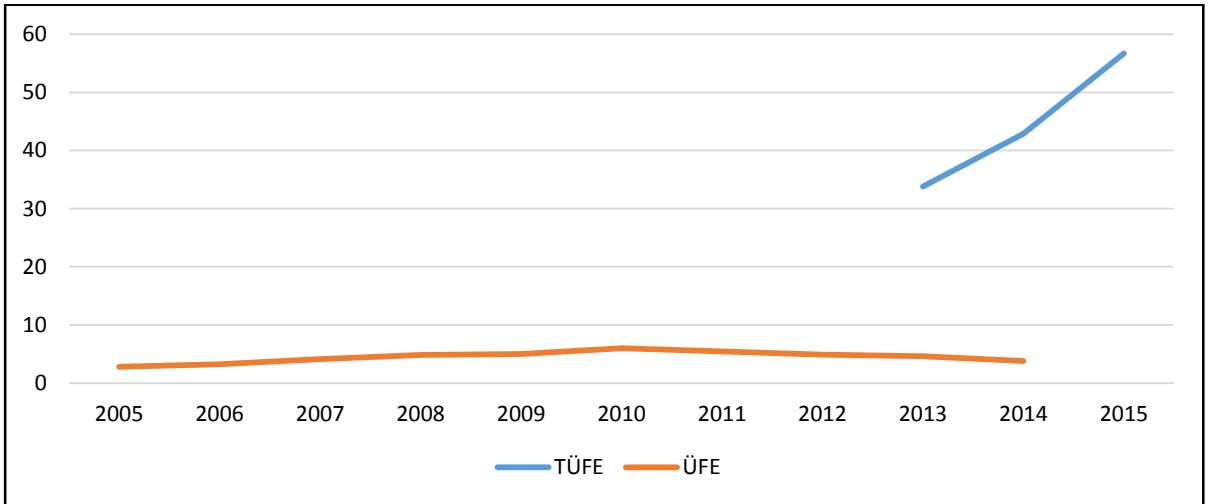

Şekil 19. Türkiye’de Ceviz İçi Tüketici ve Ceviz Üretici Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: TÜİK, 2015

7.2.4 Badem

2014/2015 yılları arasında badem içi (2013 öncesi fiyat yoktur) tüketici fiyatlarında %32’lik bir artış söz konusudur. 2004/2014 yılları arasında üretici fiyatlarında on yıllık süreç içerisinde bademdeki artış %39’dur. Son iki yıllık dönem ele alındığında ise bademde %18’lik bir düşüş söz konusudur.

Şekil 20. Türkiye’de Badem İçi Tüketici ve Badem Üretici Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: TÜİK, 2015

Kaynaklar

Anonim 2015a. www.wikipedia.org, Eriřim Tarihi: 23.12.2015

Anonim 2015b. <http://www.romerlabs.com/tr/industries/dried-fruits-nuts-oils/>, Eriřim Tarihi: 24.12.2015

Özer, E.A., Güven., A, 2008. Sert Kabuklu Meyvelerin Sağlık üzerine Etkileri 10. Gıda Kongresi; 21-23 Mayıs. Erzurum.

Çamoęlu. S. M., Akıncı. M., Bozkurt. D. A., 2011. Fındık Sektörü. Ekonomik ve Yapısal Problemleri: Ordu İli Deęerlendirmesi. ISSN 1307-9832

FAO, 2015. www.Faostat.fao.org, Eriřim Tarihi: 16.12.2015

USDA, 2015. www.fas.usda.gov, Eriřim Tarihi: 10.12.2015

TMO, 2015. Fındık Sektör Raporu.

TÜİK, 2015. www.tuik.gov.tr, Eriřim Tarihi: 15.12.2015